

Colofon

'De Proosdijkoerier' is een kwartaaluitgave van de Historische Vereniging 'De Proosdijlanden' geregistreerd onder ISSN 1388-7165

Redactie:

Joop Frankenhuizen (eindredacteur)
Jan Rouwenhorst
Fred de Wit

Redactieadres:

J.A. Frankenhuizen, Trilgras 16,
3648JD Wilnis. Tel: 0297-282938
e-mail: jfrankenhuizen@hetnet.nl

Bestuur:

Mr. J.C. van Loo, voorzitter.
Tel: 0297-288009

Dhr. P.A. van Golen, secretaris.
Herenweg 23, 3645DE Vinkeveen.
Tel: 0297-261672

Penningmeester vacant

Mw. B. van Tol-Burgers,
2^e penningmeester en genealogie
Tel: 0297-284213

Dhr. A. Hagen, bibliotheek, documentatie
en internet. Tel: 0297-287550

Mr. A. G. van Solinge, cultuur- en
rechtsgeschiedenis en publicaties
Tel: 0297-289126

E. Swaab, public relations
Tel: 0297-287469

Mw. W. Dijkxhoorn, archeologie,
monumenten, excursies en lezingen
Tel: 0297-285373

Ledenadministratie

L.M. Rimmelenkamp, Rozenobel 27,
3641NJ Mijdrecht
Tel: 0297-286170

Postadres vereniging:

Postbus 65, 3648ZH Wilnis

Bankrekening nummer 3696 18505

Website: www.histver-pl.nl

E-mailadres: info@histver-pl.nl

Lidmaatschap:

Lid worden kan door aanmelding bij de ledenadministratie op bovenstaand adres.

Contributie € 15,00 per jaar

Losse nummers € 4,50

Oplage: ca 1200

Opmaak verzorgd door de eindredacteur.
Drukwerk: Drukkerij Avanti Wilnis

Bij de voorplaat

Een van de artikelen in dit nummer is gewijd vóór en na de reformatie. Rond die tijd kenden kunstschilders die op een verrassende en kluis steeds maar weer in slaagden het dagelijks leeds beeld te brengen. Denk aan Rembrandt, Jan Steen en Potter. Het ligt dan ook voor de hand om te kijken welke manieren zij het onderwijs aan de jeugd te beeld hebben gebracht. Schilderijen van deze hangen in musea over de hele wereld en al die beelden zien van wat ze in huis hebben. Het is daartoe ruim de gelegenheid. De voorplaat op een schilderij van Jan Steen rond 1663 waarin een chaotisch aandoende schoolklas met centraal in de die met de plak een kind bestraft. Lichamelijk was heel gewoon. Roede en plak zijn de attributen. Tegenwoordig wordt daar anders over dat de meningen verdeeld zijn. Ik mag dan Gronings wiegelielje, dat heden ten dage nog van enkele muziekgezelschappen voorkomt. He

Suze, nanje, ik weige di,

Wastoe wat grooter, dan sluig ik

Maar dou bist mi nog al te klein

't Mout di maar door de vingers z

**Inleveren kopij voor het maartnummer 2007
18 februari 2007 en dan graag in platte tekst.
wil zeggen: Zonder opmaak en plaatjes apart**

Doelstelling van de vereniging

De vereniging stelt zich tot doel belangstelling te wekken voor de Ronde Venen en een stimulerend aandeel te leveren in de ontwikkeling plaatselijke geschiedenis in de ruimste zin

Aankondiging

Grote brandweer tentoonstelling

In het voormalige fort te Amstelhoek

Van 28 april tot 13 mei 2007.

Vrijdags van 13.00 - 17.00 uur

Zaterdags van 10.00 - 17.00 uur

Zondags van 13.00 - 17.00 uur

Konninginnedag van 10.00 - 17.00 uur

**Muziek-toneel-film-verhalen-demonstraties
en foto's. Lees de aankondigingen in de pers
en het maartnummer van de
Proosdijkoerier**

Inhoudsopgave

102	Bij de voorplaat
103	Van de voorzitter
104	Dat waren nog eens tijden
110	De oudste geschiedenis van de ronde venen
112	Verzamelen als hobby
113	Vinkeveen, Annie MG Schmidt en Brederode
115	Dorpsgenoten van vroeger
120	De strijd om het beroepingsrecht
121	Buurtschap De Hoef
122	Reacties van leden en lezers
123	Nieuws over het monumentenbeleid
124	De teloorgang van een monument
129	Zo maar enkele Rondeveense monumenten
130	Geachte redactie
131	Amateur archeoloog Jan Bakker
131	Programma historische vereniging 2007
131	Nieuwe leden

Dat waren nog eens tijden

Het schoolonderwijs in onze streken vóór en na de reformatie.

Verzameld en uitgewerkt door Joop Frankenhuizen

Inleiding

In 1563 wordt onder paus Pius IV het concilie van Trente bekrachtigd. Een grote reeks hervormingen op kerkelijk en wereldlijk gebied moet de met verval bedreigde katholieke kerk nieuw leven in blazen. Drie jaar later breekt in ons land de beeldenstorm los. Het volk keert zich tegen het gezag van Rome en de Spaanse overheersing waardoor andere denkbeelden een kans krijgen. Luther, Zwingli en Calvijn betreden het toneel, maar het omarmen van vooral de calvinistische denkbeelden is een langzaam proces. Zeker in de provincie Utrecht. Pas in 1581 wordt door de Staten van Utrecht de katholieke godsdienst in de provincie verboden en wordt de gereformeerde godsdienst als staatsgodsdienst erkent. Negen jaar later komt in Mijdrecht de eerste predikant zijn opwachting maken. Weer negen jaar later volgt Wilnis. Maar hoe zat dat nou met die zogenaamde openbare scholen, die zo nauw aan de katholieke kerk verwant waren?

Het onderwijs vóór de reformatie

De eerste melding van een kerk in Mijdrecht stamt uit het begin van de 13^e eeuw. Een eeuw daarvoor was het land daar nog onbewoond, schrijft pater Verwoerd in zijn kerkgeschiedenis. Die eerste kerk van Mijdrecht blijkt een onderdeel van de goederen van het kapittel van St. Jan. Het is een welvarende parochie want de pastoor moet het kapittel zelfs tienden betalen zogenaamd voor het behoud van het heilige land (Lees: de bekostiging van de kruistochten) en dat wordt van arme kerken niet vereist. Rond 1323 krijgt Mijdrecht te maken met een conflict tussen het kapittel en de graaf van Holland. Mijdrecht wordt platgebrand en het

Met de 'roede' steeds onder handbereik

kerkgebouw vernietigd. De kerk wordt weer opgebouwd en floreert. In 1467 wordt ze door de landheer zelfs met een gift verrijkt. Pas in 1506, wanneer proost Johan van Inghewinkel in de kerk van Mijdrecht een kapelanie sticht met drie altaren en de pastoor hulp krijgt van een kapelaan, wordt er over een school gesproken. Waarschijnlijk was die school er al veel eerder, maar was kennelijk te onbelangrijk om er melding van te maken. De openbare scholen in Mijdrecht en Wilnis staan in het begin van de zestiende eeuw onder leiding van een kapelaan, om "De kindekens, knechtgens en maechdekens te leren dat van node is te weten: zoals het Pater Noster, ende Ave Maria, 't geloove in Duijts of te Latijn als dat beste dienen sal, ende die van staede wesen sal te leeren singhen ende schrijven". Scholen dus meer bestemd voor het bijbrengen van godsdienstige kennis op basis van de katholieke leer dan van algemene kennis.

Een visitatie

Een jaar na de beeldenstorm, op 6 juni 1567, worden in Mijdrecht en Wilnis in opdracht van de kannunik en officiaal van de proost, Johan van Renesse, kerkvisitaties gehouden. Deze visitaties zijn betekenisvol voor wat betreft het leiderschap in de dan bestaande kerken en geven een beeld hoe het er toen toe ging. Het gaat dan voornamelijk over de pastoors, de kapelaans en het kerkgebouw.

De geuite kritiek is niet mals. De pastoors zijn ongeletterd en nemen het ervan. Zo blijkt de kapelaan in Mijdrecht te worden betaald door de broederschap van de H. Maagd en te worden bijgestaan door een eerbare vrouw. Die van Wilnis houdt open school, maar is onachtzaam en houdt veel van de beker. De twee pastoors hebben eigen inkomsten uit hun kerken en uit gronden die aan de kerk toebehoren. Ergo het schoolonderwijs in Mijdrecht en Wilnis is dan nog in handen van kapelaans.

De reformatie zet door

Op 26 augustus 1581 wordt in de provincie Utrecht het zogenaamde grote verbod van kracht. De katholieke godsdienst wordt er officieel verboden. De katholieke kerkelijke beleving gaat ondergronds en jaren van heimelijk verzet volgen. In 1590 verschijnt in Mijdrecht de eerste predikant. In 1593 wordt een tweede visitatie gehouden. Ditmaal door "een bedienaar des Goddelijken woords en

ouderlingen der kerke van Utrecht" en alles in opdracht van de inmiddels anti-katholiek geworden Staten van Utrecht. Het rapport meldt aanzienlijke overtredingen in dopen en trouwen, alles "tot grote schade van de gereformeerde religie". Zo blijken er in het van binnen en van buiten gerepareerde kerkgebouw van Wilnis nog steeds altaren te staan, waaruit blijkt dat die van Wilnis nog steeds niet zijn overgegaan naar de nieuwe religie. Desondanks zal het tot 1598 duren voordat Wilnis een eigen predikant krijgt en ook het openbare onderwijs op een andere leest wordt geschoeid.

Het onderwijs na de reformatie

De tweede synode der reformatie, in Utrecht gehouden, maakt in 1612 nog steeds melding van klachten, maar die ebben langzaam weg. Dat wil niet zeggen dat de katholieken het verzet hebben opgegeven. In 1636 blijken er in de gerechten Mijdrecht en Wilnis katholieke staties te zijn gevestigd die tot ongenoegen van de predikanten door rondtrekkende priesters worden bezocht. Er wordt gedoopt en getrouwd alsof er niets is veranderd. De katholieke religie is onderdrukt maar is niet uitgeschakeld. Het onderwijs aan de jeugd daarentegen is langzaam aan het veranderen. Geen godsdienstig onderwijs meer gericht op de katholieke geloofsbeleving, maar onder druk van de

predikanten nadrukkelijk gericht op de calvinistische geloofsbeleving waar God's woord centraal staat.

Verslapping dreigt

Gaandeweg en mede door het voortdurend verzet uit katholieke hoek wordt de greep van de predikanten op de geloofsuiting en het openbaar lager onderwijs in de plattelands gemeenten slapper. Zo slap dat de Staten van Utrecht anderhalve eeuw na het uitroepen van de gereformeerde godsdienst als staatsgodsdienst nogmaals de nadruk menen te moeten leggen op de manier waarop zij denken dat kinderen moeten worden onderwezen. Het staat allemaal beschreven in "De gerenoveerde (vernieuwde) orde waar naer alle Schoolmeesters en Kosters ten Platten Lande in den Gestichte van Utrecht zich zullen te hebben te reguleren". Een paar citaten uit dit, naar onze tijd gemeten, hoogst merkwaardige document uit 1776 zullen wij u niet onthouden. Merk op dat alle zelfstandige naamwoorden in die tijd nog met een hoofdletter worden geschreven.

Van de Qualificatie des Schoolmeesters

"Niemand zal tot Schoolmeester of Koster worden aangenomen het en zij hij de vereiste bekwaamheden in het schrijven, cijferen en zingen hebbe en voor dat hij goede attestatie (bewijs) van leer en leven zal hebben vertoond en geëxamineerd

gen en noodlydenden te beryghen/ gehandeld te hebben / naar rigueur van 's Lands Wetten tegens voortgelijde boose feiten geëmaneerde / zullen worden gestraft aan den Lyke of anders / naar bebind van zaken.

Ordonneerende dienvolgende allen Officieren / Schouten en die van den Gerechte / Derzelver Dienaren / en wien zulke eenigzins incumbereert / hier op nautukeyrig te reguleren / ten einde aan de boozjs. Onze oorde en intentie worde voldaan.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere / zal deze worden gepubliceerd en geaffiggeerd ter plaatse daer 't heijoozt.

Gedaan t'Utrecht den 28. November 1775.

Was gearapheerd,

A. J. V. DUSSEN, vt.

Onderstond,

Ter Ordonnantie van Welgemelde HEEREN GEDEPUTEERDEN.

Was getekend,

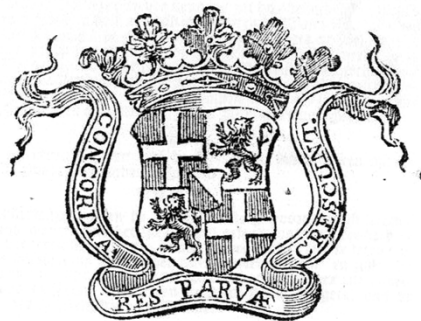
C: A: V O S.

Hebbende op 't spatium gedrukt het Cachet van Wel-gemelde Heeren Geputeerden, in een roden Ouwel, met een pieren Ruite overdekt.

GERENOVEERDE ORDE WAAR NAER ALLE SCHOOLMEESTERS en KOSTERS

ten Platten Lande in den Gestichte van
UTRECHT zich zullen hebben
te reguleren.

Gedresseerd en Gearresteerd den 13. Maart 1776.

Te UTRECHT,
Gedrukt by WILLEM JAN REERS, Ordinaris Drukker
der Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht, 1776.
MET PRIVILEGIE.

zal zijn door den Predikant en Consulanten van de plaats omtrent zijne kennis van de Christelijke Religie en daar van een goede attestatie zal hebben overgegeven aan den genen die het recht van aanstelling heeft en in allen gevallen ook aan de Kerkenraad”.

“Zullen die den Meester aannemen en zijne aanneming approberen (goedkeuren) zich hebben te reguleren naar de ordre over de Scholen en Schoolmeesters in Synodo Nationali Anno 1619 gesteld en gemaakt en hem de gestelde Formulieren doen ondertekenen”.

Van de Onderwijzer, Zitten, Boeken en den Tijd

“Zal ook de Schoolmeester zijne Scholieren des morgens, als zij in de Schole komen, bij beurten doen spreken het Morgengebed, tevens den middag uitgaande het Gebed voor den eten ende wederom uitgaande het Avondgebed. Die deze Gebeden kennen, zal hij, behalve het Gebed onzes Heeren Jesus Christus, ook laten leeren de twaalf Articulen des Christelijken Geloofs, de Tien Geboden, en daar na de Belijdenisse der Zonden, zijnde het Gebed voor de Predikatie in de Week. Als mede de Vragen en Antwoorden des Christelijken Katechismus welke Vragen en Antwoorden hij den Kinderen alle Weken zal afhooren, zo veel doenlijk is, en dat op zulken Dag als bij de Opzienders der Schole en den Meester zelve zal worden goedgevonden”.

“In het onderwijzen zullen de Schoolmeesteren voornamelijk letten dat de Fundamenten van het spellen wel gelegd worden eer de Kinderen tot het lezen komen, dat ze ook gewennen distinct (beschaafd) te lezen, en zo wel de syllaben als de woorden leeren onderscheiden”.

“De jongens zullen zo veel doenlijk van de meiskens afgezonderd zitten en de oudste bij den schoolmeester geplaatst worden”.

“Zal voornamelijk daar op worden gelet dat geen boeken worden geleerd strijdende tegens de Gereformeerde Christelijke Religie of die den kinderen in gelove of leven schadelijk of ergerlijk zouden mogen wezen”.

”Zullen voornamelijk leren de eerste fundamenten der Christelijke Religie; De kleine en de grote Katechismus; De Evangelien; De Zendbrieven; De Historien van David; De Trap der Jeugd, (in twaalf trappen leren jong en oud lezen, schrijven en rekenen, wordt hun enige aardrijkskundige kennis bijgebracht, krijgen ze vele stichtelijke en leerzame rijmspreukjes te lezen en leren ze hoe ze hun eigen pennen en inkt kunnen maken); Het begrip der Vaderlandse Historien; Een Letterkunst en voorts

geschreven stichtelijke Brieven: Mits dat eenige der zelve eerst worden gecorrigeerd in zodanige plaatsen die naer het Pausdom smaken en anderzints onstichtelijk zijn en bij de eerste beginzelen bij gedrukt en den Kinderen geleerd worden het Formulier van de Belijdensisse der zonden die gedaan worden voor de Predikatie in de Week”.

“De Schoolmeester zal zes dagen in de week school houden en bij de Kinderen zich laten binden des Zomers van acht tot over elf uren voordenmiddag, nadenmiddag van eenen tot over vier uren en des Winters naar gelegenheid van tijd en plaatse en ieder Scholier zal hij alle voormiddag tweemaal afhooren ende een Shrift laten toonen, zo ook des nadenmiddag”.

“De Kinderen zullen twee halve Speeldagen hebben en dat des Woensdags en Saturdays nadenmiddag”.

“De Schoolmeesters zullen geene andere Vakantiën of Speeldagen mogen geven dan twee Dagen boven de publieke Kerkdagen in die Weeken waarop Paaschen, Pinsteren en Kersmisse invalt en ten tijde van Kersmisse des Dingsdags en Woensdags”.

Van den aanleidinge tot Deugd en Godsdienst

“De Meester zal verzorgen dat alle Zondagen eenige, ten minste twee van zijne Scholieren, des Christelijken Katechismus Vragen en Antwoorden in den Kerke voor den Predikstoel opzeggen en op dat zij zulkst naar behoren zouden doen zal de Meester hun de gegevene Vragen zo nu en dan in de Schole afhooren en hij zal zijne discipelen tot de

Beeld van een schoolklas zoals Jan Steen dat omstreeks 1663 schilderde. Bron: Internet. www.zuiderent.ch

De 'plak' destijds bedoeld om gezag te ondersteunen

particulieren Katechisatiën die door den Predikant geschieden aanmanen en zo veel doenlijk prepareren”.

“En zal ook gehouden zijn de Kinderen of Scholieren naar hunne Capaciteit te oefnen in dagelijks een of meer Kapittels in den Bijbel te lezen en bij het begin of eindigen van de Schole in 't zingen van de Psalmen voornamelijk die tot hun stichtingen en troost dienen kunnen, als den 6, 23, 25, 51, 103, 119, het vijfde deel en diergelijke”.

“Zal ook daar op letten dat de Kinderen in en buiten de Schole het vloeken en zweren afwenen datze naer huis gaande goede manieren houde, datze in zulke ordre als zij in den schole zitten uit de school gaan, datze buiten de schole niet lopen spelen roepen en vechten”.

“De Schoolmeester zal zijne Scholieren met alle naarstigheid vermanen tot onderdanigheid en eerbiedinge die zij hunne Overheid, Predikanten, Leraars en Meesters, Ouders, Mombers en andere eerbiedige Luijden schuldig zijn en datze eerlijke Luijden tegemoet komende behoorlijke eerbiedigheid bewijzen”.

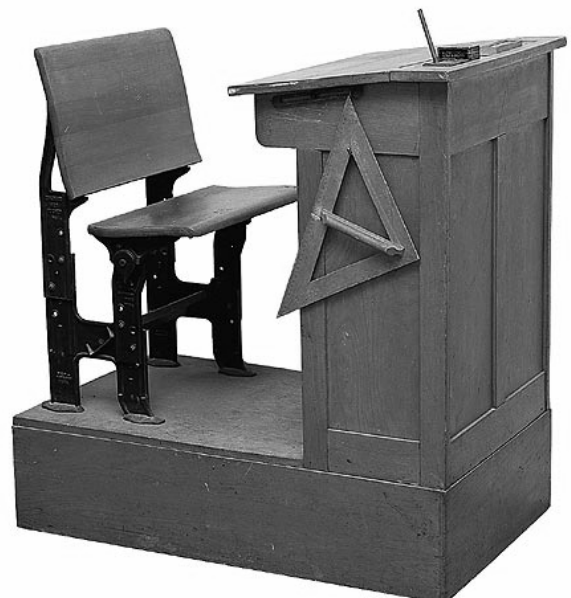
“Zal ook zijne Scholieren des Saturdays ernstig vermanen dat zij den dag des Heeren heiligen en geene predikatiën verzuimen, mitsgaders tijdiglijk, in goede orde, ter Kerke komen, om Gods woord te horen en zich zediglijk aldaar gedragen. De genen die niet ter Kerke geweest zijn, zal hij des Maandags rekenschap van hunne absentie afvorderen: En de genen die ter Kerke zijn geweest afvragen welke Text in de predikatie verhandeld is en wat zij daar uit onthouden hebben. En dat zij zo beter leeren toeluisteren en tot kennis der waarheid geraken. En zal hij met de zijnen in het waarnemen van de Godsdienst aan anderen een goed voorbeeld moeten geven”.

“De Schoolmeester zal in het regeren en straffen zich dragen vaderlijk en matiglijk. Met Plak en Roe. Niet te slap en niet te hard. Hij zal ook Godlasteringen en zware Misdaden niet ongestraft laten en bij aldien over de straffen tussen hem en de Ouders eenig geschil mogte vallen zal het zelve door de Kerkenraad of Scholarchen en zo het nodig is met advies der Heeren Magistraten worden afgedaan. Zo eenige zware Zaken in den Schooldienst voorkomen dan zal de Schoolmeester zich voegen naer de

uitspraak van de Scholarchen of Opzienders der Scholen of des Kerkenraads”.

Van het Schoolgeld

De Schoolmeester zal vergenoegd zijn met het ordinaris Tractement en gezette Schoolgeld zo als zulks bij de Scholarchen of Opzienders over de Scholen met goedvinden van den Magistraat of het Gerecht gesteld is en boven dien niet mogen vragen: En ten einde aan het heilzaam oogmerk in dezen des te beter voldaan werde zullen de Ouders door vriendelijke aanmaningen van den Predikant van het Kerkdorp daar toe gebracht en gehouden worden dat zij hunne kinderen zo veel immers hun beroep toelaat zenden ten gestelden Schole van het Dorp, ten ware hunne Kinderen reeds school gingen of zouden gaan bij andere geadmitteerde Gereformeerde Schoolmeesters binnen of buiten het Kerspel wonende; en ter aanmoediging van de kinderen zelve zullen zodanigen daarvan als zich het best zullen hebben bevljigt met een Prijs beschonken worden het zij van een Bijbeltje of Testamentje, Psalm of Katechiseerboekje, naar dat het vermogen van het Dorp toelaat. Dientengevolge zijn de ouders gehouden het Schoolgeld te betalen naar mate van den tijd dat de kinders naar school gaan, week of maand voor week of maand gerekend en indien alsdan de ouders zulks weigeren te doen zal de Schoolmeester in zijn recht voor den Kerkenraad of Gerechte respectie door de Scholarchen of Opzienders over de Scholen die hij daar toe te verzoeken heeft voorgestaan en bevorderd worden”. Opm. Kinderen die wegens omstandigheden de school niet de gehele week kunnen bezoeken, moeten toch de hele week

schoolgeld betalen. Dat dit vaak een bron van ongenoegen is en de ouders hun kinderen daarom verder thuishouden laat zich raden, reden waarom het schoolverzuim erg hoog ligt.

“De arme kinderen die zulks begeeren zal hij om niet leeren, zonder iemand zulks te weigeren, doch indien het getal der arme Kinderen te veel werde zal hij aan den Kerkenraad of die van den Gerechte respectvelijk van welken dezelve worden bedeed verzoeken dat hem daar voor iets werde toegelegd: Ook zal de Kerkenraad de Armen en de Onvermogenen tot het behoorlijk schoolzenden van hunne kinderen door meerdere of mindere bedeeing aan hen te geven, verplichten”.

Tot zover de regels waar de schoolmeester in het openbaar onderwijs zich anno 1776 te houden hebben.

In opstand

Op 10 oktober 1796 krap 20 jaar later verschijnt een compleet herzien reglement voor de Nederduitsche scholen in de provincie en stad Utrecht. De hoofdstukken zijn grotendeels gelijk aan die van 1796 de teksten echter zijn ingrijpend veranderd. Het volk is in opstand gekomen tegen de manier waarop zij twee eeuwen lang gedwongen werden te leven en de manier waarop hun regeerders zich gaandeweg te buiten gingen. Alle referenties naar het gereformeerde geloof en de opgelegde dwang in die richting voor het onderwijzend personeel en de leerlingen zijn verdwenen. De vakken worden met name genoemd en omvatten spellen, lezen, schrijven en cijferen. De onderwijzer bijvoorbeeld zal een meer dan gewone kennis moeten hebben van de Nederduitse taal, Vooral zal hij duidelijk, natuurlijk en kunstmatig moeten lezen. Ook zal hij een nauwkeurige kennis moeten hebben van den aard, den inhoud, en het oogmerk zowel als van het nuttige gebruik van de schoolboekjes.

De schoolwetten

Uitvoerig wordt dan gewezen op de uitgaven van de Nederlandsche Maatschappij tot Nut van het Algemeen. Met name op “De Beknopte Nederlandsche spraakkunst door L. van Bolhuis. “Alle schoolmeesters zullen zich vooral een eerlijk, kuisch, matig, vreedzaam, menschlievend en Christelijk leven moeten leiden. Ook moeten zij allen, en gehuwd zijnde, ook hunne egtgenoten, ledematen moeten zijn van een of ander Godsdienstig genootschap der Christenen”. Voorts, en daar wordt nadruk op gelegd, moet de schoolmeester in de school doen aanplakken een reeks schoolwetten waarin bepaald hoe leerlingen zich dienen te gedragen.

De verdeeling der scholen

Volgens Bartjes

“Iedere school zal verdeeld worden in vier klassen. De eerste zal bestaan uit kinderen die letters leren en een weinig spellen. De tweede klas uit hun die spellen en een weinig lezen. De derde zal kinderen bevatten die lezen en een weinig schrijven. De vierde zal geschikt zijn voor kinderen, die in het kunstmatig lezen en schrijven enige vorderingen hebben gemaakt en daarenboven zich toeleggen op het cijferen”.

“De meester zal het geheugen der jonge lieden niet te zeer afmatten door veelvuldig van buiten leren of memoriseren. Om de letters wel te doen kennen lere men het kind allereerst dezelve, zoveel mogelijk, duidelijk uitspreken en ze daarna afzonderlijk kennen en noemen.. Men kan daarbij gebruik maken van losse kaarten te beginnen met alle letters van één soort en vervolgens met allerlei soorten letters door elkaar. De letters vast in het geheugen hebbende en kennende kan men de kinderen doen overgaan tot

het spellen. Te beginnen met woorden van twee en later met die van drie letters. Het samenvoegen van letters tot lettergrepen en van lettergrepen tot woorden”.

Het lezen begint met kleine stukjes en vervolgens opklimmend naar moeilijker teksten. Ook de manier waarop geschreven moet worden staat tot in detail beschreven. “Wanneer het kind woorden of korte volzinnen kan schrijven geve men den leerling voorschriften die een hoogstbelangrijke en algemeen heilzame waarheid bevatten zoals: “Jezus Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken” of “Alle dingen die gij wilt dat u de mensen doen, doet gij hun ook also”. Net zoals bij het schrijven handele men ook met het rekenen. Eerst lere men de talletters, derzelver waarde, en het samenstellen, zowel als het uitspreken der getallen. Het doel is te komen dat de kinderen het doel der rekenkunde, het optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en deelen genoegzaam kennen”.

“Het godsdienstig onderwijs zal alleen zulke waarheden bevatten welke alle gezindten onder de Christenen erkennen omdat de scholen uit kinderen van ouders van allerlei godsdienstige denkwijzen bestaan. Opdat alzo niemand worde geërgerd en het onderwijs voor geen kind nutteloos zij”. Weer wordt dan verwezen naar literatuur van het Nut zoals het boekje van Petrus Schouten ter beantwoording van o.a. de vraag “Welke bewijzen leveren natuur en reden op voor het bestaan van God. “Ten zelfden einde mag hij zich ook bedienen van de uitgezochte bijbelse verhalen van H.P.C Henke. Doch, daar dit boekje 12 stuivers tellende, wat te duur is om in handen van ieder kind te stellen, zal het genoeg zijn dat de meester alleen zich van een exemplaar voorzie”.

’s Morgens als de school begint, na den middag als het weder begint en ’s avonds als het uitgaat zullen de vooraanzittende scholieren van elke klas bij beurten vooral langzaam duidelijk en eerbiedig opzeggen het morgengebed, het gebed voor het eten, de dankzegging na het eten en het avondgebed”. Al deze gebeden staan woordelijk in het reglement vermeld.

“Waar het straffen en belonen betreft zal den schoolleeraar onpartijdig en rechtvaardig zijn. Wanneer hij zich genoodzaakt ziet tot straffen dan zulks doen bij opklimming en liever nog door schande dan door lichamelijke pijn. Een mondelinge bestraffing, het staan in een schandhoek, het plaatsen van de naam op een schandbord. Wanneer dit alles niet lukt en hij overtuigd is te moeten straffen eerst te kennen geven dat het hem leed doet te moeten straffen, alsdan kastijde hij nimmer op het hoofd maar op zulk een veilige plaats en gematigde wijze

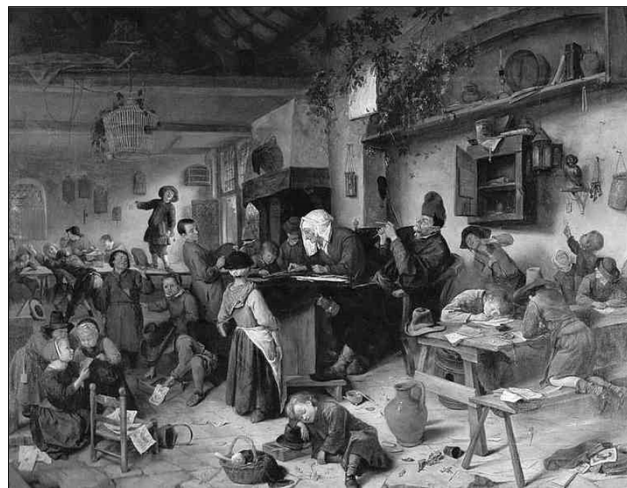
dat er geen gevaar kan zijn om de kinderen enig lichamelijk gebrek te veroorzaken. Vaderlijk en Matiglijk. Met Plak en Roe. Niet te slap en niet te hard. Zorgende echter dat de straf, wanneer zij nodig is, ook genoegzaam zij om niet veracht of bespot te worden”.

“Zij die goed hun best doen mogen vooraan in de klas zitten. De meester kan van hun hulp gebruik maken om minder gevorderden te onderwijzen. Deze kinderen zullen ook de gebeden en de dankzeggingen doen. Mocht een van die kinderen zich op dien dag aanmerkelijk, buitengewoon en opzettelijk kwaad hebben veroorloofd, dan zal den meester zelve op plechtige wijze het bidden en danken die dag verbieden om reden dat zulk een kind het groot geluk van God te mogen spreken verbeurd heeft en zo lang onwaardig blijft tot dat het een hartelijk berouw betoond en begonnen zich te verbeteren”.

“De schooltijden zijn zes dagen in de week. Drie uur ’s morgens en drie uur ’s middags. De woensdagmiddag en de zaterdagmiddag zijn vrij. De vakanties zijn op Pasen, Pinksteren, Kerstmis, de kermisweek, Nieuwjaarsdag, de 17^e van de Louwmaand. (november) en wanneer de municipaliteit (lokaal bestuur) door andere leden wordt vervangen”. Het tractement wordt door de ouders betaald. De woningen ten plattelande blijven gratis.

Tot zover de instructies voor de schoolmeester uit 1796. De republiek is ten einde, de Franse tijd (1795-1813) is nakende en daarmee de start een schoolstrijd die eerst leidt tot openbaar onderwijs zonder geloofsrichting en in 1889 eindigt wanneer er in Nederland onderscheid komt tussen openbaar en bijzonder onderwijs.

Bronnen: Geschiedenis der RK kerk door Pater Verwoerd; De

Zoals Jan Steen een schoolklas zag.

De oudste geschiedenis van de ronde venen

door Fred de Wit

De oudste, gedocumenteerde, geschiedenis van De Ronde Venen begint eigenlijk in 1085, toen het kapittel van Sint Jan over Mijdrecht en Wilnis de zeggenschap kreeg, en de ontginning van deze streek begon. In Vinkeveen en Waverveen gebeurde dit eveneens, maar hierover is veel minder bekend. In de eeuwen daarna hebben wij langzamerhand een beeld gekregen van de ontwikkelingen in deze streek door documenten die in de archieven zijn te vinden. Maar hoe was het hier voor 1085? Hoe zag het er toen uit? Woonden er toen ook al mensen? Misschien wel, maar zekerheid hebben wij niet. In Nijmegen zijn restanten van het verblijf van de Romeinen teruggevonden en in Drenthe tonen de hunebedden aan dat daar omstreeks 5000 jaar voor Christus mensen hebben geleefd. Over steden en landstreken rondom de Middellandse zee, zoals Rome, Carthago, Israël, Griekenland, Egypte, is veel meer bekend. De klimatologische omstandigheden waren daar veel beter dan bij ons, waardoor de ontwikkeling en de beschaving veel eerder tot bloei kon komen. De Egyptenaren bouwden onder andere hun piramides tussen 2700 en 1800 voor Christus. De Israëliërs bouwden hun tempel in Jeruzalem en de Romeinen het Colosseum in Rome. De Grieken organiseerden al hun Olympische spelen en Plato en Socrates publiceerden voor de christelijke jaartelling hun filosofische geschriften.

De Ronde Venen in de ijstijd

De opwarming van de aarde is nu een zeer actueel onderwerp waarover wij ons veel zorgen moeten maken. Maar deze opwarming heeft in vroegere perioden ook plaats gevonden en werd afgewisseld door ijstijden. Van de laatste ijstijd is veel in detail bekend geworden. Het was geen uniforme koude periode. Er waren afwisselend warme en koude perioden. Zij wisselden elkaar snel af met een periode van 1500 jaar. De opwarming ging zeer snel en wel binnen enkele tientallen jaren of nog korter. De terugkeer naar een koude periode ging weer langzamer. Door boringen in het ijs in Groenland en Antarctica is men veel over de temperatuurwisselingen te weten gekomen. In de Nederlandse bodem zijn de sporen van de snelle opwarming aan het begin van die periode te vinden. Onderzoekers hebben vastgesteld dat de opwarming van de aarde weer het begin kan zijn tot een nieuwe koudeperiode. Ons land was tijdens zeker twee ijstijden gedeeltelijk met ijs bedekt en dat heeft grote gevolgen gehad voor het landschap. Vooral van de voorlaatste ijstijd is nog veel terug te vinden in de bodem van ons land. Het ijs van de Scandinavische ijskap lag toen tot aan de lijn Amsterdam-Nijmegen

Tijdens de laatste ijstijd kwam het landijs niet verder dan Denemarken en Noord-Duitsland. De ijstijden hebben grote invloed gehad op ons landschap. De gletsjers namen zand en stenen naar onze streken mee, maar ook het smeltwater van de rivieren zorgde voor de geweldige hoeveelheden zand die hier werden aangevoerd. Door de toenmalige lage zeespiegel vormden Engeland en ons land een geheel. Bij Wilnis ligt de zandlaag op 7,5 meter onder N.A.P. Op deze zandlaag kunnen wij nu palen heien waarop onze huizen staan, en deze zandlaag is ook door het opzuigen benut voor de aanleg van wegen in onze omgeving. In de Vinkeveense Plassen is men zelfs tot 50 meter diep gegaan om het zand te gebruiken voor het ophogen van de Bijlmer en de aanleg van de A2. Omdat de gletsjers ons land gedurende de laatste ijstijd niet bereikten, was het klimaat hier minder koud. Op de plek waar wij nu wonen ontstond ongeveer 10.000 jaar voor Christus een toendragebied waar mammoeten, reuzenherten en rendieren leefden.

De mens in de ijstijd

Leefden er toen ook mensen in ons gebied? We weten het niet maar het zou kunnen. Ongeveer in het midden van de laatste ijstijd heeft er zich een belangrijke verandering in de ontwikkeling van de mens plaats gevonden. De Neanderthaler werd verdreven door de moderne mens. Toen verschenen de oudste rotsschilderingen. In grote delen van Europa was er in het toendragebied genoeg te eten voor een goede jager. Met het warmer worden van het klimaat smolt het landijs en de gletsjers trokken zich terug. Door de grote toevoer van het smeltwater uit Scandinavië en de Alpen werd het Noordzeegebied weer een zee en werd Engeland een eiland. Door de wind en de aanvoer van zand door de rivieren ontstond een duinenrij en een kustlijn die liep ter hoogte van de lijn Leiden – Haarlem. Hierachter ontstond een moerasgebied met een weelderige plantengroei. De afgestorven planten vormden een dikke veenlaag. Dit veen zou in latere eeuwen een rijke bron van inkomsten zijn voor de veenbazen die de turf vooral in de grote steden verkochten. Maar de duinenrij was niet overal even stabiel. Vandaar dat tussen 7000 en 4000 jaar voor Christus door klimaatschommelingen de zee weer oprukte en de kustlijn naar het oosten opschoof. De nieuwe kustgrens liep toen via Weesp-Abcoude-Wilnis-Gouda-Rotterdam. Tussen Waverveen en Wilnis liep de kust langs de Ir. Enschedeweg. We konden toen spreken van Vinkeveen en Wilnis aan zee als deze dorpen toen al hadden bestaan.

Het klimaat in onze streken

Door klimatologisch onderzoek kunnen wij ons een beeld vormen van de weersgesteldheid, de bodemgesteldheid en de begroeiing na de ijstijden. Ongeveer 10.000 jaar voor Christus was hier een toendraklimaat met vooral dennen-en berkenbossen. Het werd warmer en droger omstreeks 7000 voor Christus. Toen begon ook de veenvorming door de weelderige plantengroei. Het was hier een bosachtig gebied met eiken, iepen en lindebomen. Ook de hazelaar groeide hier veelvuldig. Restanten van deze oude eikenbomen zijn enige jaren geleden nog in de bodem van Vinkeveen gevonden. In 5500 voor Christus was het hier warm en vochtig. Het was hier dicht begroeid met eikenbomen en ook de els kwam veel voor. Dit duurde tot 3000 jaar voor Christus toen er weer een klimaatverandering optrad. Het werd minder warm en vrij droog. Hierdoor nam de groei van het veenmos toe en ook voor de hazelaar was het een goed klimaat. Deze weersomstandigheden kan men vergelijken met ons huidige klimaat. Omstreeks 750 voor Christus kwam er weer een koudere periode wat tot gevolg had dat de eiken minder welig groeiden. De els, berk en hazelaar konden zich in dit klimaat handhaven. In 52 voor Christus veroveren de Romeinen onder leiding van Julius Caesar Gallie en daarmee worden ook de lage landen deel van het Romeinse Rijk. Dit kon, omdat de klimaatsomstandigheden zodanig waren geworden dat er mensen konden wonen. De grens lag voor het grootste gedeelte aan de Rijn. Vandaar ook dat in Alphen aan de Rijn nog restanten van de Romeinse nederzettingen worden gevonden. Ook noordelijker had de Romeinse cultuur invloed. Op Oudejaarsavond 406 na Christus vindt een grote invasie plaats en komt er een einde aan de welvaart die de Romeinen hier hebben gebracht. De steden

die zij hebben gebouwd zoals Utrecht, Nijmegen en Maastricht worden door hen verlaten. Het gebied waar wij nu wonen was moerassig en ondoordringbaar. Wilnis is niet voor niets een verbastering van "wildernis". Vandaar dat we veilig kunnen aannemen dat hier toen nog geen mensen woonden. Dat gebeurde pas toen in 1085 Bisschop Koenraad van Utrecht aan proost Anselmus van het kapittel van Sint Jan de zeggenschap gaf over deze streek, die later de naam "De Proosdijlanden" zou krijgen. De natuur heeft in vele tienduizenden jaren veel invloed gehad op de samenstelling van dit gebied. Toen de mensen hier kwamen wonen is door hen ook veel van de natuur veranderd. De bossen verdwenen om plaats te maken voor huizen en veenderijen. Door de turfwinning ontstonden er plassen die vervolgens werden drooggemalen. En die drooggemalen stukken grond werden vervolgens weer gebruikt voor weilanden en korenvelden. Om dan weer plaats te maken voor industrieterreinen en woonwijken. Hoe zal het verder gaan? We maken momenteel weer een periode van opwarming van de aarde mee. De mens is hier een van de oorzaken van. Wat gaat er verder gebeuren? De zeespiegel stijgt. Zullen onze duinen en dijken hiertegen bestand zijn? Uit het voorafgaande heeft u kunnen opmaken dat na een warme periode ook een koude periode kan volgen. Met andere woorden, dat op de plek waar u nu op uw bank uitgestrekt naar de televisie kijkt, over een paar honderd jaar een ijsbeer kan slapen. Reden om ons veel zorgen te maken over het milieu.

Bron: Van Wildernis tot Ronde Venen. Grepen uit de geschiedenis van Wilnis.

Voor meer informatie zie ook:

www.geo.vu.nl/~huk/ijstijd.html

Verzamelen als hobby

door Marian Sterenborg

Een groot aantal inwoners in De Ronde Venen heeft ‘verzamelen’ als hobby. Uit die verzamelingen is vaak een heel stuk geschiedenis af te lezen. Af en toe belichten we in de Proosdijkoerier zo’n hobbyist. Dit keer Klaas Pater. Historische vaartuigen en landkaarten hebben zijn grootste interesse.

Als ‘geschiedenis’ je hobby is, kom je al gauw bij schepen terecht. „Want schepen hebben alles met geschiedenis te maken”, aldus Klaas Pater, eigenaar van vele historische vaartuigen, waarmee rondvaarten gemaakt worden. De thuishaven ligt tegenwoordig in Amsterdam aan het Singel ‘tussen Jap Jum en Broodje Bets’. Landkaarten, manuscripten, notarisjaarboeken, jaargangen Staatscouranten vanaf 1813 (met daarin de oprichtingsakte van ons koninkrijk) zijn weer verzamelingen van hem die voortkwamen uit de hobby historische vaartuigen.

„Eigenlijk heb ik nooit van m’n leven gewerkt: ik ben altijd met mijn hobby bezig geweest”, zo zegt Klaas Pater in zijn woning aan de Herenweg in Vinkeveen. Zijn leven begon in het Gelderse Dieren waar hij in de vijfde klas een leraar had die hem voor geschiedenis interesseerde en hoe de schepen daarin een rol spelen. „Van de boten wilde ik weten hoe ze in elkaar zitten en hoe ze werken”. Omdat hij machinist wilde worden meldde hij zich aan voor de marineopleiding. Later kwam hij bij De Vries in Aalsmeer, een scheepsbouwbedrijf waar hij zich verdiepte in schroefassen. Maar hij wilde graag oude schepen aan de vergetelheid onttrekken en begon met een eigen scheepswerfje ‘De Dissel’ langs de Amstel in Amstelhoek, waarvoor hij in 1983 vergunning kreeg om een loods te bouwen. „Ik weet nog dat ik voor die vergunning bij burgemeester Haitsma zat en ik tegen hem zei: ‘weet u dat Mijdrecht over twee jaar 900 jaar bestaat?’ Ik had bij toeval de echte acte bestudeerd uit 1085 en wij raakten daarover uitgebreid aan de praat. Ik zal niet zeggen dat het 900 jarig bestaansfeest dat in 1985 een heel jaar lang gevierd werd, uitsluitend door die ontmoeting kwam, maar het heeft er zeker toe bijgedragen”.

De Dissel werd de plek waar hij ‘uitgevaren’ schepen, meestal oude zeilschepen, na aankoop heen bracht en ombouwde voor de pleziervaart. Later begon hij ook met de salonboten, die hij verkocht en later zelf exploiteerde. Zo heeft hij de ‘laatste twee trekschuiten van Nederland’, te weten de Haarlemse trekschuit de Hildebrandt en de Jacob van Lennep, die rond 1880 van Zuid Holland naar Utrecht voer, ooit ontdekt of beter gezegd zo goed als opgegraven, want van de schepen was niet veel meer over. Klaas

heeft ze gerestaureerd en van de nieuwste technieken voorzien. De Hildebrandt vaart in Loosdrecht en is, als oudste trekschuit van Nederland die nog bestaat, tevens het meest gedocumenteerde schip, want Klaas heeft alle eigenaren nagetrokken, hun vaarroutes en handelswaren.

Niet alleen schepen redt hij van de ondergang. Ook menig landkaart heeft hij kunnen behouden, door vaak kostbare restauraties. De beroemde kaart van Geelkerken uit 1604/1605 en de boeken van Van Meeteren ‘De geschiedenis van Nederland’ in 1635 uitgegeven, zijn zo enkele pronkstukken uit zijn verzameling. „Die Van Meeteren heeft destijds Hudson met de VOC in contact gebracht en met Plancius”, zo doceert Klaas. Hudson zou in de Noordelijke IJszee met muiterij op zijn schip te maken hebben gekregen en is daardoor meer westelijk gaan varen en deed zo in 1609 New York aan, waar de Hudson Bay naar hem genoemd is. Pater heeft de Henrich Hudson 400 opgericht, een organisatie die in 2009, 400 jaar later, de reis wil nadoen met 20 jongeren uit Amsterdam en 20 jongeren uit New York.

Zijn manuscriptenverzameling begon met een vondst op rommelmarkt. Zijn vrouw Saskia ontdekte daar een boekwerk dat voor 7 gulden werd aangeschaft en waarvan de inhoud jarenlang als ruilobject dienst deed.

Nederland was volgens Klaas Pater al ver voor de VOC tijd heel goed in cartografie. „Dat was vanwege de inpoldering. Dan moet je in beeld hebben waar gegraven moet worden. De

waterschappen zijn dan ook de oudste organisaties.” Kaarten uit de 15de eeuw heeft hij ook, evenals wiegendrukken, zogenoemde incunabelen. Zelfs destijds geheime kaarten van de VOC heeft hij in bezit. Een landkaart uit de 19de eeuw van de Vinkeveense Proosdijerpolder laat hij momenteel restaureren. „De historie van De Ronde Venen is uniek in de manier waarop het gebied is ontstaan. Een spinnenweb door mensen gemaakt. Als Abcoude erbij komt, zou dat logisch zijn: geografisch is dat al Ronde Venen.”

Zijn passie is ‘één groot museum met volume’ in De Ronde Venen. „Niet het veenmuseum zoals we dat nu hebben. Dat is doodgeboren”, aldus Pater. Het nieuwe museum moet komen in Marickenland. Ook de Veensteker, de machine die vroeger het natte veen opbaggerde, moet daar volgens Pater naar toe. „De Amsterdamse bureaus waarvoor ik toeristen en zakenmensen rondvaar, zeggen zo vaak tegen me. ‘Er is behoefte aan een museum dat vertelt over de Nederlandse polders en dat moet liggen op ongeveer een half uur varen van Amsterdam’. Dus dat kan de economische grondslag zijn voor het Rondeveens museum”. Als er echt een museum ‘met volume’ komt dan denkt Klaas wel dat hij daar dan ook veel van zijn historische verzamelingen voor beschikbaar stelt.

De historische vereniging houdt zich aanbevolen voor foto’s, brieven kranten of ander historisch oud papier dat een plaatsje kan krijgen in het archief van de vereniging of waarvoor de leden verzamelaars weten. Dus voor wie opruimt: denk eerst even aan de Proosdijlanden.

Fotobijschriften: Landkaarten en manuscripten, maar ook de voordeur uit de enkele jaren geleden gesloopte dokterswoning, het huis van Dr.v.d.Berg, aan de Dorpsstraat te Mijdrecht, heeft Klaas Pater in bezit.

Klaas Pater voor de monumentale deur uit het pand van dokter van de Berg

Vinkeveen, Annie M.G. Schmidt en Bredero

door Fred de Wit

Bij het lezen van deze aanhef vraagt u zich misschien af wat hiermee bedoeld wordt. Wel, ze hebben beiden Vinkeveen op de literaire kaart gezet. Annie M.G.Schmidt, toen ze de tekst schreef voor het lied van de twee molenaars die in een rijtuigje naar Vinkeveen reden. Harry Bannink schreef hiervoor de muziek en regelmatig is dit lied nog voor de radio te horen. Zij is zo bekend dat een toelichting over haar werk en leven hier niet nodig is. Anders is dit bij Gerbrand Adriaansz Bredero. Hij was een dichter en toneelschrijver die leefde van 16 maart 1585 tot 1618, toen hij in een wak reed en verdronk. Hij was geboren als zoon van een schoenmaker. Zijn ouderlijk huis bevond zich aan de Nes in Amsterdam, waar een bord van “de Graaf van Brederode” uit hing. Vandaar zijn naam. Oorspronkelijk werd hij voor schilder opgeleid maar ging spoedig over naar de letteren. Hij was regelmatig gast in “t salich Roemershuys “ waar hij temidden van vele dichters uit die tijd vertoefde. Hij werd verliefd op de dochter van zijn gastheer Roemer Visscher, Maria Tesselschade, maar zij wees hem af. Roemer Visscher was een vermogend zakenman, die tijdens een zware storm voor de kust van Texel, veel schepen verloor. Vandaar dat hij zijn dochter als tweede naam “Tesselschade” gaf. In 1613 werd Bredero lid van de Amsterdamse Rederijderskamer “De Egelantier” en leerde daar onder andere P.C. Hooft kennen en had contacten met Hugo de Groot, raadspensionaris Heinsius en Vondel. De gedichten van Bredero zijn voor het grootste deel verzameld in het “Boertigh, Amoereus en Aendagtigh Groot Liedtboek” dat in 1622, na zijn dood, verscheen.

Het boekje van 6,5 x 9 cm was onlangs nog tentoongesteld in het Algemeen Rijksarchief en is het enige overgebleven exemplaar. De uitgever Van der Plasse noemde dit boek in zijn inleiding “een vierde vernieuwingedruk”. Aan deze vierde druk zijn dus drie drukken voorafgegaan, hetgeen heel bijzonder was in die tijd. In 1612 en 1613 publiceerde hij drie kluchten, waaronder “De Klucht van de koe”, die behoren tot de beste wat de Nederlandse literatuur op dit gebied heeft opgeleverd. In 1617 verscheen zijn toneelstuk “De Spaansche Brabander” dat nog regelmatig wordt opgevoerd en als een meesterstuk op toneelgebied wordt gezien.

De inhoud van de verhalen

Het verhaal van Annie M.G. Schmidt dat over een gezelschap gaat, dat in een “rijtuigje” naar Vinkeveen trok, is voor ons makkelijk te volgen. De inhoud was eenvoudig. Het was een mooie dag in maart, er waren geen auto's, en ze genoten volop van de natuur. We kunnen ons er zo in verplaatsen. Het gedicht “Boerengeselschap” van Bredero is voor ons veel moeilijker en heeft daarom enige uitleg nodig. Om te beginnen is het geschreven in de taal van die tijd en bovendien worden er toenmalige gebruiken genoemd die wij nu niet meer kennen. Het gedicht gaat over zes mannen die naar Vinkeveen zijn gekomen om op de Vinkeveense kermis met het ganstrekken mee te doen. Het feest eindigt uiteindelijk in een vechtpartij. Of dit allemaal in Vinkeveen heeft plaats gehad, weten we niet. Maar het zou kunnen. Misschien heeft hij dit voorval wel verzonnen. We mogen er daarom niet de voorbarige conclusie uit trekken dat er in Vinkeveen omstreeks 1600 al kermis gehouden werd, en dat het ganstrekken daar erg populair was.

Ganstrekken

Het ganstrekken was in die tijd een oud en zeer verbreid gebruik in De Nederlanden. Men moest te paard, of op een kar, onder de aan zijn poten opgehangen levende gans doorrijden en proberen van het wild fladderende dier, de met vet of zeep ingesmeerde kop af te rukken. Tegenwoordig zou dit als dierenmishandeling verboden zijn. In dit geval ging het om de oude boer Frans, die het beest ter beschikking had gesteld. Wie won, mocht de gedode gans mee naar huis nemen en soms kreeg men ook nog een zilveren lepel cadeau.

De kleding van het gezelschap

Van Arent Pieter Gijsen beschrijft Bredero de kleren die hij aan heeft. Hij zag er netjes uit en had zijn bloemfluwelen hoed schuin op het hoofd gezet. De anderen waren eenvoudig gekleed. Toen zij in Vinkeveen aankwamen troffen zij daar een aantal bekende Vinkeveners die ook met name zijn genoemd. Daar waren ook de meisjes van de Vecht en van de Vinkenbuurt die zich voor deze gelegenheid hadden opgetut. Het gezelschap is toen een herberg ingegaan waar gegeten, gedronken, gezongen, gehost, gedanst, gedobbelde, en aan kansspelen werd gedaan. Maar Mieuwes en Trijntje, die smeerden hem stiekem en vonden elkaar in het hooi. Hierna ontstond er een vechtpartij waarbij Arent als eerste het mes trok. In de herberg werd vervolgens met kandelaars en kannen gesmeten. De meisjes vonden het te gevaarlijk worden en smeerden hem. Kloene haalde zo heftig uit dat een veenwerker dood neer viel. Kortom het feest liep behoorlijk uit de hand. Bredero zelf was van geringe

afkomst en ook een wildebras. Vandaar dat hij zich in dit leven goed thuis voelde en alles wat er gebeurde goed kon beschrijven. Hij suggereert nog min of meer dat hij er zelf bij was. Misschien uit eigen ervaring geeft hij de lezer van het gedicht op het einde nog een goede raad mee. Want in het laatste couplet van het gedicht raadt hij de mensen aan om zich bij feesten niet te veel over te geven aan drank en de kermissen te mijden.

Hieronder volgt het gedicht.

Boerengezelschap

Arent Pieter Gijsen met Mieuwies, Jaap en Leen
En Klaasjen Kloentjen die trokken 'tsamen heen
Naar't dorp van Vinkeveen
Want ouwe Frans die gaf sen gans
Die worden afgereeen

Arent Pieter Gijsen, die was so reyn int bruyen
Sen hoedt met bloemfluweel die sat hem vry
wat kuin,
Wat scheefjes en wat schuyn
Sodatse bloot, ter nauwernood
Stond hallif op sen kruyn.

Maer Mieuwes, en Leentjen, en Jaapje en Klaas
en Kloen
Die waren gekleedt noch op het oude fatsoen
In 't rood in't wit in 't groen
In't grijs in't grauwe in't paers in't blaeuw
Gelijck de huysluy doen

Als nou dit vollickje te Vinkeveen anquam
Daar vonden se Keesjen en Teunis en Jan
Schram
En Dirck van Diemendam
Met Symen Sloot en Jan de Doot
Met Tijs en Barend Bam

De meysjes vande Vecht en vande Vinkebuurt
Die hadden heur tuychie te wongderlyck
geschuurt
O ze waren so eguurt !
Maer denckt iens, Fij had Lange Sij
Haar onderriem gehuurd

Sy gingen in't selsip daar worden zo geschransd
Gedronken, gesongen, gedreumelt en gedanst,
gedobbelde en gekanst
Men riep om wijn, het most soo zijn
Elck boerman was een langst
Maer Mieuwes en Trijntje, die zoete slechte
slooi

Die liepen met menkander uytten het huis in't
 hoy
 Met sulk geflikkefloy
 En sulk gewroet, och 't was soo zoet,
 Mijn docht het was zo moy!

Aelwerige Arent die trock het ierste mes
 Tuege Piete Kraneckhooft en Korzelige Kes
 Maar Brangt van Kaallenes
 Die nam een greep, hij kreegh een keep,
 Met noch een boer vijf ses

De meysjes die liepen en lieten dat geschil,
 Kannen noch kandelaers noch niet en stonger stil,
 Maar Kloens die stack en hil
 Soo dapper dat een Veenpuyt
 Daer dood ter aerden vil

Symen nam de rooster, de bezem en de tangh
 En wierp se Ebbert en Krelis vuer de wangh
 Het goetjen ginch sen gangh
 Hetsy duer 't glas of waer 't dan was
 Mijn blijven was niet langh.

Ghij Heeren, Ghy Burgers, vroom en welgemoet
 Mydt der boeren Feesten, Sy zijn selden soo soet
 Of 't kost yiemans sijn bloet
 En drinckt met mijn een roemer wijn,
 Dat is jou wel so goed.

Gedicht eerder gepubliceerd door J.R. van Wijk

Dorpsgenoten van vroeger

door Stef Veerhuis

Eigenlijk sta je er niet zo bij stil en beschouw je vandaag de dag zaken als centrale verwarming, drinkwater uit de kraan of even de lamp aandoen als normale voorzieningen. Om bij het woord "sekreet" (een krakkemikkig houten bouwseltje boven een sloot, waar men zittend op een plank destijds z'n behoefte deed) onwetend het zwijgen toe te doen. Dikwijls ook nog dezelfde sloot waar men luttele meters verderop het kroos weg"emmerde" om drinkwater te scheppen. Onze ingezetenen beschouwden zo'n honderd jaar geleden dit alles als heel normaal en berustten in deze voorhanden zijnde middelen. Toch stond men onbewust toen al op de drempel van toenemende kennis en vooruitgang. Omdat de discussie over energie toch steeds opnieuw weer opblaait, lijkt het me zinvol eens terug te kijken naar het prille begin van de elektrificatie in Mijdrecht

Het begin

De opkomende industrialisatie zorgde ervoor dat er door particuliere initiatieven, letterlijk en figuurlijk, druk op de ketel kwam te staan. Stoom was weliswaar een beheersbare krachtbron geworden maar het bleef een heel gedoe. Voor verlichting was de traditionele kaars inmiddels ingehaald door de olielamp die op plantaardige olie brandde. Maar met het beschikbaar komen van petroleum rond 1860 kwam men al snel tot de ontdekking dat dit "spul" niet alleen goed bruikbaar was voor verlichting, maar tevens dat, na verhitte, het vrijkomende gas

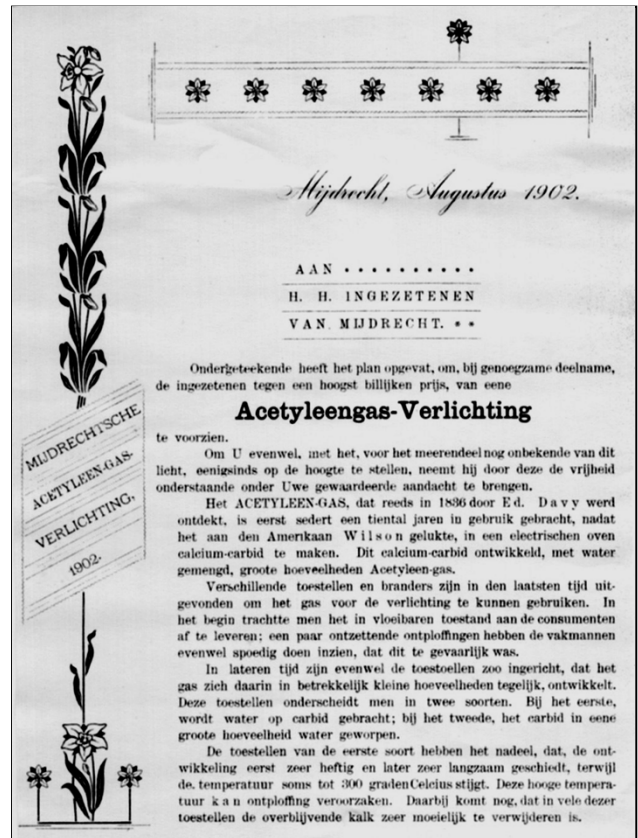
voor tal van nieuwe toepassingen kon worden gebruikt. De overheid zal ongetwijfeld met gepaste argwaan deze eerste ontwikkelingen hebben gevolgd. Uitvindingen en toepassingen volgden elkaar in snel tempo. Zoals de in gebruik zijnde koolspitslamp en de koolstaaf booglamp die door middel van een gecontinueerde vonkoverdracht van geperst koolpoeder tussen twee elektroden zorgden voor een verblindende straal licht, vergelijkbaar met elektrisch lassen. Dit alles werd verdrongen door de uitvinding van de gloeilamp door Edison. Met de intrede van de generator (dynamo), die het mogelijke

maakte stroom op te wekken, haakten ook provinciaal opgezette nutsbedrijven aan en het was Kinderdijk die in 1886 de eerste openbare elektriciteitscentrale liet bouwen waardoor de elektrificatie van Nederland in een stroomversnelling kwam.

Het vervolg

De allereerste toepassingen in Mijdrecht zullen ongetwijfeld hun vervolg hebben gekend in koekfabriek “de Lindeboom”. Mede omdat de oprichter en fabrikant zijn kennis mee kreeg vanuit Amsterdam, waar men met alle ontwikkelingen veel verder was gevorderd dan op het platteland. Uit overlevering is bekend dat dit bedrijf de beschikking had over de mogelijkheid om gas op te wekken door middel van het verbranden van steenkool. Een grote hoeveelheid bewaarde hinderwetaanvragen van dit bedrijf vertelt ons over de ontwikkelingen en de aanpassingen die men met enige regelmaat, soms zelfs jaar na jaar, indient bij de plaatselijke bestuurders. Het is een vooruitgang die door de omwonenden niet altijd op prijs werd gesteld en waarvoor zelfs de oude Mevrouw van Wieringen niet schuwde het voortouw te nemen en te wijzen op: “een kans op een toenemende ongesteldheid van omwonenden”. Maar die stellingname zou niet voorkomen dat de eenmaal ingeslagen weg verlaten zou gaan worden. Overbuurman Gille schaamt zich dan ook niet, om nog vóór dat er sprake was van plaatselijke elektrificatie, bij de “Van Doesburgen” te informeren of het soms mogelijk was, om een stroomdraad vanaf de koekfabriek, over de bebouwing heen, naar zijn molen aan te leggen om er een graantje van mee te kunnen pikken en niet meer afhankelijk te zijn van wind.

Een andere pionier die in deze aflevering niet onvermeld mag blijven komt uit een wel zeer onverwachte hoek. In de notulen van B en W namelijk, wordt op 19 augustus 1902 melding gemaakt dat Joh. Verweij, boekverkoper en drukker in Mijdrecht, een aanvraag heeft ingediend voor het vernieuwen van de plaatselijke straatverlichting. Hij schrijft dat hij voornemens is: “Ene inrichting daar te willen stellen tot het fabriceren van acetylene gas ten behoeve van gasverlichting. Vanaf Driehuis door Bos en Hoven, de kom der gemeente en vervolgens langs het Hofland in Wijk 2, tot aan nummer 107. (bewoond door C. Verweij !) Met al hunne zijtakken als Blokjeslaan, Kerklaan, Kerkstraat, Kerkvaart, Molensteeg en Bruggesteeg, plus aan de weg gelegen gemeentelijke, kerkelijke als particuliere gebouwen. Met als vereiste, de noodzakelijke goedkeuring voor het in gebruik kunnen stellen van een dergelijke inrichting op een nader te bepalen plaats binnen deze gemeente, met een monopolie voor dertig jaren en toestemming tot

het aanleggen van de benodigde buisgeleiding in de nog aan te wijzen wegen”. Burgemeester en Wethouders zijn mogelijk (blij) verrast en laten Joh. Verweij weten zijn voorstel in beraad te willen houden.

Met een toelichting die Verweij na 11 dagen laat uitgaan en tevens verspreidt onder de raadsleden heeft hij ongetwijfeld getracht medestanders te vinden door middel van een financieel onderbouwde en verklarende circulaire. Bij toestemming zegt hij toe de lantaarns kosteloos om te willen bouwen voor acetyleen verlichting en zullen de kosten die zijn uitgetrokken voor de straatverlichting in 1901 en 1902 dezelfde blijven. Hij gaat zelfs zo ver dat hij aanbiedt om bij speciale gelegenheden voor dezelfde kosten de lantaarns langer te laten branden. Buisgeleiding en totaal onderhoud zijn voor rekening van de concessionaris, terwijl de lantaarnpalen, lantaarns met de oude oliehouders en branders gemeentelijk eigendom blijven. Het verplaatsen en/of bijplaatsen is mogelijk tegen dezelfde billijke tarieven maar alleen door hemzelf uitgevoerd. Afsluitend zegt hij het aangenaam te zullen vinden indien de gemeente kan besluiten, na lezing van de bijgevoegde circulaire, om tevens de openbare gebouwen te laten verlichten op gas. De totale aanlegkosten daartoe kunnen op korte termijn ter hand worden gesteld.

Duidelijkheid is er twee maanden later, wanneer de raad zich op 29 oktober 1902 buigt over zijn aanvraag. Als enige is het raadslid dhr. Schuur die probeert er nog een “dikke vinger” achter te krijgen door middel van het stellen van voorwaarden aan deze concessie, bijvoorbeeld door hem overdraagbaar te kunnen maken. Afrondend is de voorzitter echter heel duidelijk met zijn betoog. Hij is van mening dat; “de acetyleen gasverlichting nog in hare kindsheid is. Mocht op den duur blijken dat deze verlichting goed is, welnu dan kan de gemeente zelf gaan exploiteren. Aan enige verbetering, is voor de straatverlichting geen directe behoefte, nog onlangs zijn belangrijke uitgaven gedaan voor lampen, branders enz”. Hij stelt voor, den heer Verweij te berichten, “dat zijne aanvraag voor geene gunstige beschikking vatbaar is”. Alzoo wordt met algemeene stemmen besloten.

Een ding is duidelijk, aan de opmaak van zijn schitterend uitgevoerde circulaire heeft het beslist niet gelegen en mogen we blij zijn dat hij drukker is gebleven, mede omdat ik nergens heb kunnen ontdekken waarom een dergelijk vakman ineens gasfitter zou willen worden.

Intergemeentelijke samenwerking

Dat doelstellingen scherper gesteld werden is nu wel duidelijk geworden en tevens wordt een toon gezet. Mijdrecht wilde op dit gebied niet achterblijven, maar miste eenvoudigweg de noodzakelijke kennis. Bovendien wilde men ook nog eens baas in eigen aan te leggen bedrijf worden. Tot tweemaal toe werd een samenwerkingsverband met de HEEMAF door de Gedeputeerde Staten van Utrecht afgeblazen. De vermoedelijke redenen werden duidelijk toen er enkele jaren later, in november 1915, een brief op de gemeentelijke deurmat was gevallen. Deze was afkomstig van de Staten van Utrecht met daarin een uitnodiging en tevens oproep om met de gezamenlijke gemeenten afspraken te kunnen maken ter voorbereiding voor een Gewestelijk Elektriciteit voorziening. Als leidraad kiest men voor het onderzoek en het rapport uit 1914 dat door Prof. C. Feldmann te Delft werd samengesteld. Hieruit blijkt dat van de 72 gemeenten in de provincie Utrecht er 51 werden geteld die nog verstoken waren van elektriciteit.

Bij oprichting koos men voor een naamloze vennootschap en statuten die gelijklopend waren aan die welke door Noord-Brabant en Gelderland werden gehanteerd. Tot directeur van dit toch prestigieuze plan werd de heer C. Noomen benoemd, die zijn sporen had verdiend als directeur bij het gemeentelijk elektriciteitsbedrijf te Dordrecht. Op 14 september 1916 wordt de “Provinciale Utrechtsche Electrische Maatschappij” gevestigd te Utrecht, in

de volksmond aangeduid als PUEM, koninklijk goedgekeurd met een statutair einde op 31 december 1965.

Een eigen elektriciteitsbedrijf

In de Mijdrechtse raadsvergadering van 23 mei 1916 komt het voorstel om te participeren uitvoerig aan de orde. En na de gebruikelijke “mitsen en maaren” en zéér veel punten en komma’s ingebracht door de leden Engel en Zuidervaar wordt met algemene stemmen besloten: “tot het stichten van een Electriciteitsbedrijf en het bouwen van een plaatselijk net, voorlopig ter voorziening van het Dorp, Amstelkade, Mennonietenbuurt en Kromme Mijdrecht, aan weerszijden van de rivier tot aan de Pondschoekersluis. Met dien verstande, dat tot de uitvoering dier werken zal worden overgegaan, zoodra door de N.V. Prov. Utr. Electr. Mij. zekerheid wordt verschaft, dat met de stroomlevering zal kunnen worden aangevangen.”

De aansluiting in De Hoef en Blokland zullen pas plaats kunnen vinden als in een nabije toekomst een rentabiliteitsgarantie kan worden afgegeven.

Met enig enthousiasme zullen burgemeester Meine Fernhout en secretaris Leendert Anthonij van der Meulen op 7 oktober 1916 ongetwijfeld zijn afgereisd naar Utrecht om ten overstaan van notaris Thomas Snellen deze samenwerking te bekrachtigen. En dat het hen menens was liet men blijken door aankoop van één aandeel van fl. 500,--, hiermee aangevend enig zeggenschap te willen verkrijgen in deze N.V.

Peanuts misschien, als je het afzet tegen de 996 van de duizend beschikbare aandelen die in handen bleven van de PUEM zelf, maar toch.

Een elektriciteitscommissie die werd gevormd door de raadsleden J. P. Engel, J. F. de Rijk en J. Verweij zal vervolgens het gehele project kritisch blijven volgen. Begin 1917 echter trekt men al aan de bel en doet tussentijds verslag. De slechte tijden, schaarste en zeer dure materiaalaankopen zijn er debet aan dat de eerder gegeven rentabiliteitsgarantie door de steeds maar oplopende kosten in gevaar komt. Men vreest dat een noodzakelijke tariefsverhoging het enthousiasme voor een aansluiting danig zal doen verminderen. Een positieve berichtgeving richting ingezetenen van Mijdrecht met alle mogelijkheden die elektriciteit hen zou kunnen bieden, is derhalve niet alleen ‘n welkome, maar tevens dringende aanbeveling.

Moeilijke exploitatie

Maar er is duidelijk twijfel. Door de elektrificatie in de Kromme Mijdrecht voorlopig uit te stellen zou men een kostenbesparing kunnen behalen van 50.000,- gulden om op die manier het eerder begrote aanlegkapitaal (fl. 75.000,--, inclusief de dure

hoogspanningskabel langs de Mijdsrechtse Zuwe van fl. 25.000,-) niet te overschrijden. Dit was namelijk essentieel om de overeengekomen tariefsprijzen die tussen de fl. 0,22 en fl. 0,25 per kilowattuur voor licht en fl. 0,09 voor kracht lagen, nog steeds te kunnen garanderen.

Maar er gloort licht wanneer het Waterschap plotsklaps belangstelling toont om de aanwezige gemalen aan te willen sluiten op elektriciteit. Want met een bovengrondse geleiding langs de Kerkvaart kan de schreeuwend dure kabel langs de Zuwe vervallen en komt een aansluiting voor de bewoners van de Kromme Mijdsrecht mogelijk weer binnen bereik van eerder voorgenomen bedoelingen te liggen. De Hoef en Blokland echter hoeven voorlopig nog nergens op te rekenen en blijven aangewezen op de inmiddels gerantsoeneerde petroleum, waarvan de prijs inmiddels is gestegen tot fl. 0,20,- per liter.

Materiaalschaarste

was vaak de voornaamste oorzaak dat de gehele aanleg op de meest ongewenste ogenblikken stagneerde. Veel werkzaamheden konden her en der in de gemeente niet worden afgemaakt. Zoals bijvoorbeeld de twee noodzakelijke transformatoren voor Dorp en Amstelkade die veel te laat werden afgeleverd of omdat er geen koper en kabels beschikbaar waren. Maar ook de tariefmeters werden mondjesmaat aangeleverd. Het kon ook gebeuren dat met enige regelmaat bij de inmiddels aangesloten bedrijven de gehele stroomleverantie werd uitgeschakeld voor werkzaamheden aan het net en kwamen zo'n veertig arbeiders stil te staan. Een wel haast simpel verzoek van een steeds meer ongeduldig wordend gemeentelijk apparaat richting PUEM om deze ongewenste storingen voortaan te voorkomen, door noodzakelijke werkzaamheden tijdens de schaft of 's nachts uit te voeren, wordt daar als "een ei van Columbus" ontvangen en toegepast. Máár, eindelijk was er dan elektriciteit in Mijdsrecht, om precies te zijn op 16 november 1918. In zijn Nieuwjaarsrede van 1919 gaat burgemeester Fernhout in op dit heugelijke feit en memoreert de 363 aansluitingen die per 31 december 1918 konden worden geteld. Met daaraan gekoppeld 956 lichtpunten die hadden gezorgd voor een batig saldo van fl. 1885,75.

Uit de raadsnotulen van 11 juli 1919 wordt duidelijk dat er opnieuw spijkers met koppen werden geslagen. Een voorlopig onderzoek naar de elektrificatie van de Kromme Mijdsrecht en de Hoef had uitgewezen dat de kosten voor een dergelijke voorziening op fl. 33.000,00 waren geraamd. Zo'n honderd gegadigden waren bereid de noodzakelijke lichtprijs van 40 cents per KWU, dat vergelijkbaar

was met een petroleumprijs van 14 cent, te willen betalen.

Er werd besloten over te gaan tot de aanleg hiervan gelijktijdig met de o zo noodzakelijk gewenste straatverlichting. Zonder hoofdelijke stemming wordt verder besloten dat er niet alleen een nieuw transformatorgebouw zal worden gebouwd, maar ook dat het station en de Nutsaan op het gemeentelijk net zullen worden aangesloten. De eensgezindheid onder de bewoners in de polder, de drie bedijkingen en die van Hofland tot aan Liefkenshoek, voor deelname was echter ver te zoeken en blijven dan ook verstoken van deze vooruitgang.

Tevens is men zich er terdege van bewust dat een goed functionerend elektriciteitsnetwerk alle aandacht zal moeten krijgen en moet hulp voor deze noodzakelijke kennis onder handbereik zijn. Maar voor het realiseren van een monteurswoning in Mijdsrecht vond men in Utrecht echter (nog) geen gehoor. Met enige eerlijkheid mogen we dan ook concluderen en vaststellen dat onze bestuurders er destijds met grote voortvarendheid mee zijn omgegaan.

De elektrificatie van de gemeentelijke gebouwen

in dit stadium kon natuurlijk niet uitblijven. Het is dus niet vreemd dat na een oproep tot aanbesteding, hier op gereageerd wordt door het plaatselijk aanwezige Electra Technisch Bureau van W. J. Dijs. Aan de hand van indrukwekkende blauwdrukken doet hij verslag en maakt een kostenopgave van de gehele aanbesteding die in vijf delen is samengevat. Het raadhuis (Fl. 299,50), postkantoor (Fl. 95,00) benevens de woning van de directeur (Fl. 153,80), de woning van het hoofd der school (Fl. 133,50) en tenslotte het postkantoor in de Hoef (Fl. 75,00). Het lijkt me nu niet bepaald wenselijk om in details te treden, maar maak toch graag een uitzondering voor de voorzieningen die het toenmalige schoolhoofd in zijn woning egemoet kon zien.

In de gang zou een wit marmeren bord worden geplaatst met daarop gemonteerd, één zekering met schakelaar van 6 ampère. Huiskamer en salon kregen beiden een lichtpunt aan het plafond met serieschakelaar en een stopcontact. De gang, studeerkamer en opkamer zouden voorzien worden van een lichtpunt aan het plafond met een afsluiter aan de wand (schakelaar). De keuken kreeg een snoerpendel met reflector met de afsluiter aan de wand en een stopcontact. Bij de trap beneden zou net als boven een hotelschakelaar worden aangebracht voor de snoerpendel met reflector boven de trap. Tenslotte zouden in elk van de vier aanwezige slaapkamers snoerpendels met reflectors worden aangebracht met de daarvoor noodzakelijke afsluiters. De totale aanlegkosten voor de woning

werden begroot op Fl. 133,50, met de aantekening daar aan toegevoegd, dat waar mogelijk zelfs de leidingen tussen de plafonds zouden worden weggewerkt.

Einde gemeentelijk elektriciteit

Vermoedelijk vanwege de oplopende kosten, het exploitatietekort was inmiddels opgelopen tot zo'n Fl. 8000,-, werd in de raadsvergadering van 21 maart 1923 besloten het gemeentelijk energiebedrijf in zijn geheel over te dragen aan de PUEM. Het gekrakeel nadien bleef voornamelijk beperkt tot briefwisselingen over de aanwezige 128 straatlantaarns.

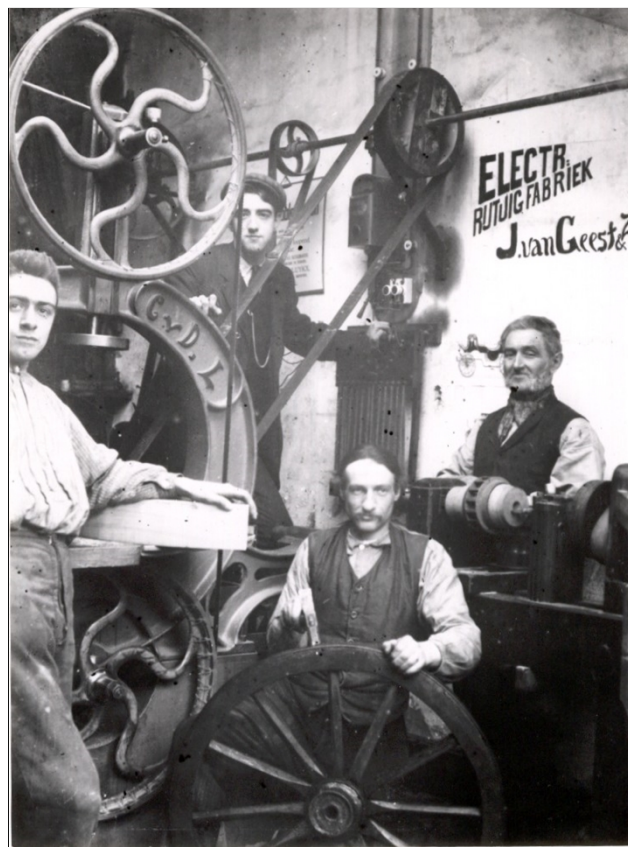
Over het te water raken van nachtwacht Loones Lagerman heb ik in een eerder artikel reeds melding gemaakt. Maar ook de bewoners van de Patrimonium woningen aan de Hoofdweg en die van de Nutslaan lieten zich bij herhaling niet onbetuigd. En daar kan ik me wel het een en ander bij voorstellen want de nachtelijke kleur van een wolkant heeft volgens mij, altijd dezelfde kleur gehad als het kroos op de sloot.

Máár, dat moet ik de overheid toegeven, de verlichting was gemeenschapsgeld en daar moest zuinig mee worden omgegaan. Dat gold ook voor de brief van pastoor van de Pavert. Deze "herder" wees hierin op zijn in geestelijke nood verkerende "schapen" die onderuit konden gaan op de trappen van een in donker gehulde pastorie. In hun antwoord wees men hem op de mogelijkheid van een reeds aanwezig zeer gunstige nachttarief om dan dus zelf een buitenlamp aan te brengen. Maar het kon ongetwijfeld ook wel eens misgaan, zo als in de Hoef. De bovengrondse geleiding boven een inham over de Kromme Mijdrecht wordt op zaterdag 6 april 1940 door de mast van een passerend schip stukgevaren, waarbij een twaalfjarige jongen zeer ernstig gewond raakt door de hevig vonkende kabel. Ongetwijfeld zullen in de beginjaren door menigeen de kleine knetterende vonkjes, die zich in het vochtige najaar lieten leiden langs natte met stof omhulde oude bedradingen, uit onwetendheid schouderophalend voor lief zijn genomen.

Resumerend brachten de donkere oorlogsjaren ons niet veel goeds en was de nasleep nog lang voelbaar, mede omdat "unser Nachbar" het nodige aan materieel "geleend" had en verzuimd had dit terug te brengen. Zo ook was het gesteld met de koperen buitengeleiding die eerder door hen was om gewisseld voor het minder goed geleidende ijzerdraad. Het kon dan ook gebeuren dat het koken op elektra net als de verlichting in de avonduren nog wel eens haperde.

Daar hadden de 16 bewoners van het Jaagpad gelukkig geen last van want die waren nog nimmer

aangesloten geweest. Een voorstel van de gemeente Nieuwveen om door middel van de door hen voorgestelde bekabeling gelijktijdig mee te nemen en door te laten trekken, zorgde ervoor dat ook zij in 1947 elektriciteit kregen. Het zou echter nog twee jaar gaan duren voordat er in de zogenaamde Bedijkingen licht zal komen. Grote probleem schuilt hier in de zeer hoge aanlegkosten. Het 19 kilometer lange laagspanningsnet, twee kilometer hoogspanning bekabeling en de twee noodzakelijke transformatorgebouwen vergen inclusief het arbeidsloon een investering van fl. 213.000,00. Voor die tijd een monsterlijk bedrag dat zonder een eigen bijdrage van fl. 73.000,00 door de toekomstige gebruikers niet haalbaar bleek te zijn. Dit laatste blijft dan ook vier jaar lang een moeilijk onderwerp in de gevoerde dialogen. Maar op 30 maart 1954 kan en gaat de knop dan eindelijk om en is er na 36 jaar elektriciteit voor alle ingezetenen van Mijdrecht.

Met enige trots laat rijtuigmaker Geest zich met zijn medewerkers vereeuwigen en tonen de aandrijfriemen in zijn werkplaats de elektrische vooruitgang.

De strijd om het beroepsrecht

door Joop Frankenhuizen

Bijna een eeuw lang heeft de Mijdsrechtse kerkenraad na de reformatie moeten strijden om het beroepsrecht van predikanten in eigen handen te krijgen. De protestante proosten, die na de reformatie het heft in handen kregen, meenden namelijk het benoemingsrecht van geestelijken van de katholieke proosten te hebben overgenomen en wilden daaraan vasthouden om op die manier de zeggenschap over hun kerk en hun staat in eigen handen te houden. Na een eerder ampel concordaat in 1686 duurde het tot 1755 voor ze definitief overstag gingen en het beroepsrecht van predikanten overlieten aan de kerkenraad.

Een vacature

Op 24 juli 1755 krijgen de heren Van Welland uit Leusden, Van Zuijlen uit Ter Aa en de heren burgemeesters van de stad Utrecht, als gecommiteerden van de Staten van Utrecht de volgende zaak onder handen. Op 5 december 1753 wordt door de kerkenraad van Mijdsrecht te kennen gegeven dat door het overlijden van Ds. Eleasar van Eyndhoven, (in 1696 benoemd door de gravin Van Solms red.) het leraarsambt in de kerk aldaar vacant geworden is. Met de hulp van een naburig predikant hebben zij zich daarna per brief tot de huidige Proost van St Jan gewend met het verzoek uit te mogen zien naar een andere herder en leraar. Als antwoord ontvangen zij van de proost een acte van collatie (benoeming) gericht op de persoon van Hubertus van Monjou met de opdracht om deze persoon te beroepen tot gewoon predikant te Mijdsrecht. De kerkenraad wijst dit af, want zij is van mening dat de Proost niet gerechtigd is predikanten te beroepen. De reactie van de Proost, het antwoord daarop van de kerkenraad en de tweede reactie van de Proost worden daarop door de Staten in handen gesteld van bovengenoemde heren gecommiteerden met het verzoek de zaak te bekijken en te rapporteren.

In Mijdsrecht geldt: Vrij beroepen

Na “gedachte” stukken te hebben bestudeerd rapporteren de gecommiteerden dat het buiten kijf is dat de Proosten van St Jan ten tijde van de Roomsche religie het geestelijk zeggenschap over de gehele Proosdij hebben gehad en het ook zeker is dat zij dat recht als geestelijke personen hebben uitgevoerd. Dat haar Ed Mog (de Staten) al vroeg na de reformatie onderscheid hebben gemaakt tussen het jus patronatus clericale (benoemingsrecht van geestelijken) en laicale (benoemingsrecht van leken) en, zeer precies, bij resolutie van 14 juli 1635 bepaald hebben, dat het jus patronatus alleen nog mag worden gebruikt in plaatsen waar dit recht voordien is erkend en staande de reformatie door het presenteren van gereformeerde predikanten is uitgevoerd. “Dat na alle waarschijnlijkheid om gemelde redenen en niet door eenig versuijm, diegeen, welke na de reformatie zijn Proosten van St Jan geweest, van zodanig regt geen gebruik

gemaakt hebben. Dat het dan ook voor vast gesteld kan worden dat de kerken in de Proosdijen, met name die van Mijdsrecht, hetgeen men een vrij beroep noemt, hebben gehad”, aldus de lezing van de gecommiteerden.

Kerkenraad doet moeilijk

Zij vervolgen met de opmerking dat, gelet op de disputen tussen het kapittel van St Jan en de kerkenraad van Mijdsrecht over vacante zetels die in de jaren 1619, 1650 en 1651 voor de classis van Utrecht zijn gebracht en hetgeen in het bericht van de tegenwoordige proost is verwoord, het meer lijkt op “een moeilijke correspondentie” van de kant van Mijdsrecht dan een vermeend recht van collatie van de zijde van het kapittel. Dit wordt versterkt door het concordaat van 2 maart 1686 dat moest worden opgemaakt om een verschil van mening tussen de gravin van Solms en de Mijdsrechtse kerkenraad over de benoeming van een predikant in de kerk van Thamen op te lossen. Door bemiddeling van de classis van Utrecht en op “approbatie” (goedkeuring) van de Staten is toen besloten in het vervolg drie bekende leden (stukken) van correspondentie te hanteren. Die stukken houden in dat de landheer (proost) op de hoogte moet worden gebracht van een vacature, dat de kerkenraad een voorstel doet een bepaald persoon te beroepen en dat daarvoor goedkeuring zal worden gevraagd. Het gevolg van dat concordaat uit 1686 is geweest, dat de gravin gewoon haar zin heeft gekregen en er een door haar voorgestelde dominee is beroepen. Kennelijk heeft bij de vermelding “een moeilijke correspondentie” meegespeeld de vasthoudendheid, waarmee de kerkenraad telkens weer geprobeerd heeft in Mijdsrecht streng behoudende (calvinistische) predikanten te beroepen. Van de meer werelds getinte figuren, die de landheren voor ogen hadden, wilde de kerkenraad niets weten.

Maar dan...een griffier verschijft zich

Het rapport van de gecommiteerden gaat dan tien jaar verder en vervolgt met de opmerking dat de concessie van 28 februari 1696, waarbij de gravin van Solms van de Staten het recht van patronaatschap in de kerk van Mijdsrecht heeft verkregen en waarop de huidige Proost zich

“voornamentlijk fundeert”, niet anders gezien kan worden als “pro tempore en previligium mere personale” (tijdelijk en persoonlijk). Wat meespeelt is dat deze restrictie door griffier Van de Water niet duidelijk in het Groot Placaatboek van Staten ’s Lands te Utrecht is weergegeven. De titel boven de resolutie stelt zelfs het tegenovergestelde. “Mocht daardoor toch nog speculatie overblijven”, zo schrijven de gecommiteerden, dan wordt die ontkracht door de condities waaronder in 1728 de proosdij aan de tegenwoordige Proost is verkocht. Alle Praeëminentien, Praerogatieven en Geregtheden van de proosdij, tot de geringste toe, worden genoemd. Van het recht van collatie in de kerk van Mijdrecht wordt met geen woord gerept, sterker nog aan het eind staat duidelijk vermeld dat de Proost het jus approbandi et improbandi heeft (recht van goedkeuring en afkeuring) en wel indistinctelijk (zonder beperkingen) wanneer de predikanten in de kerke van de proosdij beroepen worden. De uitleg van de huidige proost (A.P. van Dishoek) dat een predikant in de kerk van Mijdrecht alleen bij collatie benoemd wordt en niet beroepen, is niet aannemelijk.

Maar...De landheer behoudt het laatste woord
De gecommiteerden komen tenslotte tot de conclusie dat, gelet op het eerder genoemde, de proost van St Jan, noch in de kerk van Mijdrecht, noch in andere kerken binnen de proosdij het jus patronatus bezit. Hij dient zich dan ook te gedragen naar de conventie van 2 maart 1686. Aldus de resolutie van de Staten ’s Lands te Utrecht gedateerd 26 februari 1755.

Resumerend:

De kerkenraad heeft in geval van een predikantenvacature de plicht deze bij de landheer te melden, maar ook het recht uit te zien naar een nieuwe predikant en de proost daartoe een voorstel te doen deze persoon te mogen beroepen. De proost heeft vervolgens het recht hiermee wel of niet in te stemmen. Zelf een predikant beroepen mag hij niet. De zaak blijft derhalve gevoelig, want de proost houdt in feite het laatste woord. De overeenkomst met de gravin destijds (1696) was een welkome uitzondering voor de landheer om ook nog wat zeggenschap over de kerk te houden. Dat die overeenkomst goed heeft uitgepakt blijkt wel uit het feit dat Ds. Eleasar van Eijndhoven in Mijdrecht ruim een halve eeuw predikant is geweest en dat het daarvoor inderdaad ging om “een moeilijke discussie” met de kerkenraad. Weer een eeuw later, na de Bataafse omwenteling zullen kerk en staat gescheiden worden en zal de kerkenraad niet langer afhankelijk zijn de mening van de landheer waar het kerkelijke zaken betreft.

Bronnen: Deel 1 van het Groot Placaatboek van de Staten ’s Lands te Utrecht. Van de regering en het gouvernement.

Buurtschap De Hoef

Door Antoon Verhaar

Aan het ruime overzicht van scheepsmakerijen in het artikel “Historische scheepsmakerijen in De Ronde Venen”, (De Proosdijkoerier-september 2006, Dick Koeleman en Stef Veerhuis) kan nog een scheepswerf worden toegevoegd.

Er wordt tevens een beeld geschetst van de omgeving waarin de scheepsmaker zijn beroep uitoefende.

Dichtbij wat nu heet Kwekerij Pluk de Dag, gelegen aan De Hoef Westzijde 28, verdiende de in 1796 geboren Joannes Janmaat zijn brood als scheepsmaker en landbouwer aan de Kromme Mijdrecht in Polder Blokland. Zie het artikel van Hein Röling in *De Proosdijkoerier-nummer 2, juni 1997*. Als scheepsmaker had hij in Polder Blokland werk genoeg. De boerderijen in de polder waren vaak vaarboerderijen. Een deel van het weiland kon alleen via het water worden bereikt. Het vervoer van het vee en de mest naar de percelen gebeurde dan ook met een grote praam: een bok. Ook het

binnenhalen van het hooi moest op deze manier gebeuren. Voor het ’s ochtends en ’s avonds melken van het vee ging men per roeiboot naar het weiland. De polder is niet ontstaan uit een drooggemaakte veenplas, maar door omdijking van niet-verveend land. Het wordt in deze streek ook wel bovenland genoemd. Kenmerkend zijn de brede sloten voor de noodzakelijke waterberging. De bovenlanden langs de rivieren in deze omgeving zijn niet weggebaggerd, omdat ze de rivierdijken moeten beschermen tegen doorbraak.

De vader van Joannes Janmaat, Cornelis, was ook landbouwer en woonde op nu Westzijde 28, naast het Hoefsche Sluisje. Het sluisje verleende vroeger via een wijde vaart in de Polder Blokland toegang tot de Zevenhovensche en Nieuwkoopse Plassen. Bij de afvoer van de turf uit die regio naar de steden diende het sluisje als toegang tot de Kromme Mijdrecht. Het meegebrachte huisvuil als retourvracht werd gebruikt voor egaliseren van het weiland en diende ook als meststof. Men noemt dat "toemaakdek". Met het beëindigen van de turfwinning in die plassen en het inpolderen en droogmaken van de grote watervlaktes omstreeks 1800, was het gebruik van de sluis sterk teruggelopen. In de weg is nog duidelijk de haarspeldbocht te zien waarin de toegang tot de sluis was, het heeft de vorm van een hoef.

De jongste zus van Joannes Janmaat, Ariaantje (*1803) trouwt in 1823 met Joannes Verhaar (*1790) uit Hazerswoude. Het jonge echtpaar gaat wonen als huurder op de boerderij van haar vader Cornelis, gelegen naast het Hoefsche Sluisje. In die

buurt was een woongemeenschap van meerdere gezinnen. Dit is te zien vanaf de kadasterkaart Gemeente Mijdrecht, Sectie D, Genaamd Blokland, Tweede Blad, uitgegeven in 1832. Voor een bezoek aan Mijdrecht moest men eerst overvaren. Dan ging men verder via de oostzijde van de rivier naar Uithoorn en dan over de Mijdrechtsche Zuwe naar Mijdrecht. De Mijdrechtse Bedijkingen met hun polderwegen waren er toen nog niet. Het overvaren was in 1915 niet meer nodig als gevolg van de bouw van een spoorbrug voor een treinverbinding van Uithoorn naar Alphen Oudshoorn. De brug kon ook worden gebruikt voor ander verkeer. Bij de geboorteaangifte van een kind uit het huwelijk van Joannes en Ariaantje schreef de ambtenaar enkele malen in plaats van woonplaats Blokland in Mijdrecht, "aan de Hoef te Mijdrecht". Ook werd eens geschreven "binnen de gemeente Mijdrecht in het huis staande aan Den Hoef". Het bovenstaande wettigt de veronderstelling dat het Buurtschap De Hoef haar naam ontleent aan de haarspeldbocht in de vorm van een hoef.

Reacties van leden en lezers

In het juninummer dit jaar publiceerden we een artikel over 80 jaar voetbal in Mijdrecht. In dat artikel plaatsten we verschillende foto's van elftallen met daaronder, voor zover bekend, de namen van de spelers. Op dat artikel kregen we veel lovende reacties, maar ook opmerkingen in de geest van: "De naam van die speler klopt niet." Deze opmerkingen plaatsten we in het septembernummer. Maar ook daar kregen we weer reacties op. Reden waarom we de foto's opnieuw plaatsen met commentaar van Martien van Balgooti.

Van links naar rechts: Flip Bos - Jan Meijer - Nic. Duikersloot - Jaap Meijer - Bertus v.d. Linden - Henk Meijer - Piet van Balgooti

voorste rij: Toon de Zwart - Han de Jong - Piet Blok
 middelste rij: Henk de Zwart - Piet Zaal - Hannes Zaal
 achterste rij: Joop v.d. Linden - Joop van Dijk - Ab Hoogenes - Kuijlenburg - Wim Zaal - Piet van Balgooti

De reactie van Kees Kooijman in de Proostdijkoerier nummer 3 is niet juist, de lachende derde van links is Henk de Zwart, hij leunt op de schouders van zijn broer Toon de Zwart. Toon de Zwart was de vader van een schoonzus van mij, die ze uiteraard herkent. Rechts naast mijn vader staat Wim Zaal, (en niet Hannes) Wim Zaal was een achterbuurman van ons, die kende ik zelf ook goed, hij werkte bij mijn schoonvader op de Cindu in Uithoorn. Antoon Verhaar, die werkte ook bij mijn schoonvader en Wim Zaal op de Cindu, gaf mij ook nog wat namen door. Het gaat over de foto op pagina 41. De 7^e van links is een Zaal (voornaam schoot hem even niet te binnen) daarnaast Gerard Pothuizen, en daarnaast (met hoed) is Jan Samson. M.v.g. Martien van Balgooti

Nieuws over het monumentenbeleid

Is de gemeentelijke monumentenlijst niet te lang?

Deze en andere vragen kwamen op 24 november 2006 aan de orde tijdens een bijeenkomst in het gemeentehuis waarbij wethouder Van Breukelen, geassisteerd door de heer Verkaik, (ambtenaar monumentenzorg) in gesprek gingen met afgevaardigden van de historische vereniging 'De Proosdijlanden' en enkele eigenaren van een gemeentelijk monument.

Voor veel van die 150 eigenaren is het tot dusver gevoerde monumentenbeleid onduidelijk. Een gesprek zou meer duidelijkheid moeten geven. Jammer alleen dat er zo weinig eigenaren zijn komen opdagen.

Een aantal onderwerpen van discussie was vooraf schriftelijk bekend gemaakt. Andere onderwerpen kwamen tijdens de discussie aan de orde. We volgen de discussie:

Uitleg monumentenbeleid.

Twee jaar terug haalde een raadsbesluit monumenten van de gemeentelijke begroting. Ergo er was geen geld meer om gemeentelijke monumenten te helpen onderhouden en op die manier voor verval te behoeden. Met ingang van 2007 wordt dit besluit teruggedraaid en komt er 50.000 euro beschikbaar voor de 150 panden die als gemeentelijk monument zijn aangemerkt. Dit is tevens een reden om het bestaande beleid aan te passen. Veel eigenaren zijn niet op nauwelijks op de hoogte van wat de gemeente en de provincie allemaal doen en wat daarvan de gevolgen zijn. Besloten wordt dan ook te gaan denken aan een brochure waarin dit alles wordt uitgelegd en de monumentenwacht nieuw leven in te blazen. Die bestaat uit een aantal mensen die eens in de twee jaar alle eigenaren opzoekt om te praten over onderhoudswensen, subsidies ed. Maar daarvoor is geld nodig, veel geld, want ook die wacht moet betaald worden.

Om eigenaren van monumenten te stimuleren hun monumentale bezitting goed te onderhouden en voor verval te behoeden krijgen ze hulp van de overheid. Daarvoor zijn twee subsidiestromen in het leven geroepen. Een gemeentelijke en een provinciale. De eerstgenoemde stroom gaat via de gemeentelijke subsidieverordening. De basis is: Wie het eerst komt, het eerst maalt en de uitkering is afhankelijk van wat moet er allemaal gedaan worden. Is iets niet direct noodzakelijk dan schuift het herstel en de

uitkering daarvoor door naar een latere datum. Ben je te laat en is de pot leeg, dan heet het "pech gehad." De provinciale stroom gaat via het provinciale cultuurfonds. Daarin zit nu vijf miljoen euro. Dat fonds echter wordt wegens onbekendheid nauwelijks aangesproken. De basis voor uitkering is een laagrentende hypothecaire lening vast te stellen in samenspraak met de gemeente. Maar, stelt de aanwezige ambtenaar, op het financiële vlak kunnen we de mensen maar mondjesmaat van dienste zijn; echter: "Waar het restauratie en onderhoud betreft kan de gemeente vaak oplossingen vinden op planologisch gebied."

Gestelde vragen:

Wordt er met bouwplannen rekening gehouden met in de buurt aanwezige monumenten zodat de omgeving niet verknood wordt door massieve bouwobjecten? Volgens de wethouder worden bouwplannen in de buurt van monumenten geregeld in de zogenaamde welstandsnota. De uitvoering van die nota is in handen van de ambtenaren en de gemeenteraad controleert. Gelet op eerder gepubliceerde bouwplannen rond Bozenhoven wordt door enkele aanwezigen aan de uitvoering van die welstandsnota sterk getwijfeld.

Is die gemeentelijke monumentenlijst niet te lang? Ja, te lang voor het aanwezige budget, maar de raad kan de lijst beïnvloeden en eventueel actualiseren aan het beschikbaar te stellen budget of omgekeerd. Verder is het oppassen met het bekend maken van potentiële monumenten. Die worden vaak bij voorbaat gesloopt vanwege de belemmeringen die de eigenaren worden opgelegd wanneer het pand tot monument wordt verklaard.

Hoe zit het met het stationsgebouw in Mijdrecht? Dat is twee jaar geleden eigendom geworden van de gemeente. Eerder stond het al op de gemeentelijke monumentenlijst. Eventuele bouwplannen in de omgeving moeten daar rekening mee houden. Het achterstallige onderhoud zal door de gemeente worden aangepakt. Volgens de vertegenwoordiger van de Bond Heemschut heeft de provincie het hele spoortraject op de monumentenlijst gezet. De consequenties daarvan zijn dat de provincie aanvullende eisen kan stellen, maar daar staat tegenover dat zij op hun beurt in de buidel moeten tasten

Hoe zit het met dat toiletgebouwtje naast het stationsgebouw. Dat is eigendom van de NS. Het is een gemeentelijk monument. De NS moet het opknappen. De gemeente heeft hiervoor een beroep gedaan op de eigenaar.

Hoe lang blijft dat jaarlijks budget van 50.000 euro bestaan? Dat is afhankelijk van de gemeenteraad. De meeste eigenaren vragen geen subsidie vanwege de drempel en de opgelegde belemmeringen. Het meeste geld gaat dan ook naar grote objecten.

Kan die papierwinkel niet eenvoudiger? De papierwinkel voor eigenaren van gemeentelijke monumenten valt best mee. Voor rijksmonumenten is dat een heel andere zaak.

Tot slot zegt De Nieuwe Meerbode toe wekelijks aandacht te willen besteden aan de 150 gemeentelijke monumenten. De historische vereniging moet dan wel zelf met foto's en teksten komen

De aanwezigen

De teloorgang van een monument

door Joop Frankenhuizen

In dit nummer wordt twee keer aandacht besteed aan monumenten in onze gemeente. De eerste keer bij het artikel met de titel "Verzamelen als hobby". In dat artikel ziet u een foto van historicus Klaas Pater bij een monumentale voordeur. Het is de voordeur van het huis van dokter Van de Berg aan de Dorpsstraat nummer 27-29 te Mijdrecht, die hij vlak voor de sloop van het pand heeft weten te redden. De tweede keer is de bijeenkomst in het gemeentehuis waar de historische vereniging in gesprek ging met de gemeente over de problemen met de uitvoering van het huidige monumentenbeleid. Reden om eens terug te kijken naar de perikelen voorafgaand aan de sloop van het doktershuis en de discussies in de gemeenteraad die in de periode 1994-1998 de Rondeveense inwoners vertegenwoordigde. Tussen 1995 en 1999 heb ik als correspondent van het weekblad 'De Proosdijlander' alle discussies in de gemeenteraad gevolgd die, waar het monumenten betreft, uiteindelijk tot gevolg hebben gehad dat het doktershuis werd gesloopt en de subsidiekraan voor monumenten werd dichtgedraaid. Hoe dat destijds naar buiten kwam leest u hieronder.

Hst 1: Het voormalige doktershuis

Gelegen aan de Dorpsstraat 27/29 te Mijdrecht

Maandag 8 januari 1996 Commissieberaad

Aan de orde is 'Het monument' ofwel het oude huis van dokter van de Berg. Het gaat om slopen of bewaren. Wethouder Bakker (RVB), met monumenten in zijn portefeuille, is de enigste in het vierkoppige college die het pand als monument "steunt". De drie anderen willen het slopen. De Bond Heemschut en de deskundigen in de provinciale monumentencommissie kijken met andere ogen naar iets wat de passerende burger als een oud slooppand aanmerkt. Dak verrot, overal gaten, verzakte voorgevel en vervelend. Uniek en schitterend zijn de superlatieven van de voorstanders. Het is een van de

redenen waarom door de Bond Heemschut een monumentenprocedure is gestart bij het verantwoordelijke ministerie. Het advies van de gemeenteraad samen met het negatieve advies van het college zullen door het ministerie worden meegenomen om te bepalen of er naast het nationale monument van administratiekantoor Koedam - het pand met de rose gevel - een tweede nationaal monument bijkomt met een iets andere gevel.

De politiek is verdeeld, wel monument, geen monument, misschien alleen de gevel dan maar. De wethouder, zo lijkt het, moet eerst in eigen partij nog wat lobbywerk verrichten. Velen in de commissie zijn bang voor een claim van bouwer Midreth die, met een (te vroeg afgegeven)

sloopvergunning in de hand, denkt er een winkel met een oppervlak van 600m² neer te kunnen zetten. Maar op verzoek van de wethouder hebben ze de sloop moeten stopzetten. Mocht de minister besluiten het pand toch op de monumentenlijst te zetten dan dient een eventuele claim bij de minister te worden neergelegd. Op grond van eerder getoonde bereidheid van de kant van de gemeente zal de raad het straks best moeilijk krijgen. De wethouder ziet daarom wel wat in het overleg dat momenteel gaande is waarbij Midreth het pand wil verkopen aan een partij die er zelf in wil gaan wonen. "Een artikel 19 procedure is dan niet nodig." Probleem is echter dat die partij alleen de prijs wil betalen waarvoor Midreth het pand destijds heeft gekocht. Maar Midreth heeft al de nodige (sloop)kosten gemaakt, iemand moet dan opdraaien voor de herstellkosten van ongeveer 500 gulden per kubieke meter. "Een nieuw pand van dezelfde afmetingen kost ook een heleboel", besluit Bakker. Het wordt op de raadsvergadering van 25 januari wel koppen tellen als het agendapunt op stemmen aankomt.

Donderdag 25 januari 1996 Raadsvergadering

Met twaalf stemmen voor en negen stemmen tegen heeft de gemeenteraad besloten het voormalige pand van dokter van den Berg in de Dorpsstraat te Mijdrecht niet te slopen. Voorstanders van behoud mogen de raadsleden Verboom (CDA) en Kievits (VVD) dankbaar zijn dat zij afweken van het stemgedrag van hun fracties en tegen het voorstel van het college stemden anders zou het pand gesloopt zijn. De stemming werd verder beïnvloed door twee afwezige raadsleden, Handofski (VVD) had afgemeld en Dekker (RVB) ging "even naar achteren" toen het raadsvoorstel aan de orde kwam. Het college zal de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen nu verzoeken het pand op de rijksmonumentenlijst te zetten.

Het collegevoorstel waarover de raad moet beslissen is het pand te slopen. De vorig jaar afgegeven sloopvergunning was gebaseerd op een bestemmingsplanwijziging van 1985 waar de Dorpsstraat als winkelstraat werd aangemerkt. Hierop waren volgens wethouder Tijsseling de verwachtingen en de waardebepaling gebaseerd. "Er is geen vriendjespolitiek gepleegd, de sloopvergunning was terecht gegeven". Wethouder Bakker, die als enig collegelid tegen sloop was, verklaart dat het college geen verwachtingen heeft gewekt omtrent de bouw van een winkel, "We waren bereid mee te denken aan een oplossing, meer niet".

In eerste termijn hebben de meeste raadsleden hun voorkeur al uitgesproken en toont zich een meerderheid af voor sloop. De VVD stemt voor

sloop in verband met eventuele claims en omdat deze partij nu alert geworden was op financiële ongelukken door het college veroorzaakt. Deze partij denkt altijd aan geld. Poortman (PvdA) meent dat de raad weer buitenspel is gezet gezien de manier van handelen door het college. Met name de afgifte van een sloopvergunning aan Midreth en de verwijzing naar het destijds gewijzigde bestemmingsplan. Hij vindt voorts dat Midreth niet alles moet willen en verklaart tegen sloop te zijn.

Deze mening is D66 ook toegedaan. Sterk (D66) vindt dat het Midreth aan gemeenschapsgevoel ontbreekt en op een prestigeduel met de gemeente uit is. Mw. Heinsbroek (Gemeentebelangen) denkt met weemoed aan de tijd dat kinderen nog op de stoep van het doktershuis speelden en laat de beslissing - wel of niet slopen - afhangen van de antwoorden van wethouder Bakker.

In tweede termijn laat Kievits (VVD) weten twee belangen af te wegen, die van de gemeenschap, verwoord door de monumenten deskundigen en die van raadslid. Het eerste laat hij het zwaarst wegen reden waarom hij tegen sloop zal stemmen. Verboom had al eerder gemeld dat haar voorkeur uitging naar behoud van oude waarden en derhalve niet naar slopen. Wethouder Tijsseling verklaart dat nooit gezegd was dat na sloop dezelfde gevel zou moeten blijven, alleen de karakteristiek zou bewaard moeten blijven. Hierop laat Gemeentebelangen het idee los om alleen de gevel te laten staan en stemt tegen het collegevoorstel. Na de stemming keert Dekker, onder enig afkeurend gemompel, weer terug in de raadszaal.

Eind februari 1997 Onbegrip

Omdat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Welzijn heeft laten weten dat het vroegere huis van dokter van den Berg niet in aanmerking komt op de rijksmonumentenlijst geplaatst te worden. Het ministerie werd in dit besluit geadviseerd door de Raad voor het Cultuurbeheer. Eerder had de bond Heemschut voor het pand de monumentenstatus aangevraagd en hadden de Provinciale Utrechtse Monumenten Commissie en de gemeenteraad - op aandringen van de staatssecretaris, die het pand al op een voorlopige lijst had gezet - positief geadviseerd voor plaatsing op de rijksmonumentenlijst. Wethouder Bakker begrijpt niets van de beslissing en is erg teleurgesteld. Hij heeft er veel werk in gestoken om de gemeenteraad een positief besluit te laten nemen en krijgt dan te horen dat het pand alleen lokale waarde heeft. "Eerst dringt de staatssecretaris er bij ons op aan positief te adviseren en een maand later neemt hij dit besluit", aldus een teleurgestelde Bakker.

Er lijkt weinig kans dat het pand nog van de slopershamer gered kan worden. Als de bond Heemschut tegen het besluit in beroep gaat mag het pand gedurende de looptijd van het beroep niet worden gesloopt. De kans dat de Raad voor Cultuurbeheer van gedachten zal veranderen acht Bakker echter klein. Hij zal proberen de sloop de eerste zes weken uit te laten stellen. Echter dit extra tijdverlies zal een eventuele schadeclaim van bouwbedrijf Midreth dichterbij brengen, zo vreest hij.

Maart 1998 Plek doktershuis ingevuld

Bouwbedrijf Midreth heeft een aanvraag om bouwvergunning ingediend voor het oprichten van een winkelruimte op het perceel Dorpsstraat 27/29 te Mijdrecht. Op die plek stond het voormalige doktershuis met koetshuis dat vorig jaar werd afgebroken. Omdat de invulling voor nieuwbouw op zich liet wachten moest de Mijdrechtse bevolking bijna een jaar lang tegen een gat in de Dorpsstraat aan kijken. Het doktershuis kwam in het nieuws toen er herrie ontstond over een te vroeg afgegeven sloopvergunning terwijl er nog pogingen gaande waren het pand op de monumentenlijst te krijgen. Dit mislukte waarna het pand snel werd afgebroken. Zo te zien is de architect er goed in geslaagd met de nieuwe gevel het aanzien van het doktershuis te laten herleven en met de rechtsgelegen klokgevel aan te sluiten op de linksgelegen panden. De voorgenomen nieuwbouw biedt ruimte voor twee winkels in de non-food sector. De raad heeft inmiddels ingestemd met de noodzakelijke herziening van het bestemmingsplan en gezien de tijd die een artikel 19 procedure neemt zal nog wel een ruime drie maanden duren voordat de bouwvergunning kan worden afgegeven en met de bouw wordt begonnen.

Hst 2: Het monumentenbeleid

Terugblik

De geschiedenis van De Ronde Venen omvat een tijdsbestek van een geschatte negenhonderd jaar. Van de beginperiode is weinig bekend en niets overgebleven. In 1997 werden bij opgravingen in de Dorpsstraat te Wilnis fragmenten aardewerk aangetroffen die volgens ingewijden zouden aantonen dat er rond het jaar 1250 in Wilnis mensen moeten hebben gewoond. Hoe dit jaartal werd vastgesteld is niet bekend gemaakt. Later werd er meer gevonden maar het bleef klein werk.

Het moerasland trok weinig belangstelling tot vestiging en noodde niet tot grote bouwwerken. Die kwamen pas later, veel later. Onze grootouders hebben er nog aan meegewerkt. Veel bouwwerken hebben moeten wijken voor de slopershamer omdat

economische belangen prevaleerden boven de culturele waarde. Onlangs werd nog het doktershuis in de Dorpsstraat te Mijdrecht om die reden afgebroken ook al waren de meningen over de waarde als monument verdeeld. Gelukkig is een deel van ons culturele erfgoed bewaard gebleven niet in het minst door activiteiten van Rijk en Provincie en de toenemende belangstelling bij 40-plussers voor de lokale geschiedenis. Ook raad en gemeente lijken er steeds meer van overtuigd te raken dat het opofferen van oud voor nieuw niet altijd zin heeft en vrezen het verwijt te moeten horen: "Die van rond de eeuwwisseling hebben er een puinhoop van gemaakt".

Rijksmonumenten

Anno 1997 staan er elf bouwwerken in De Ronde Venen op de rijksmonumentenlijst. Dit kan zijn vanwege de bescherming van aanwezige roerende goederen of vanwege de bescherming van het bouwwerk zelf. Het zijn de RK kerk Mijdrecht-Wilnis met de pastorie, de NH kerk te Mijdrecht, de NH kerk te Wilnis, de RK kerk in Den Hoef, de RK kerk te Vinkeveen, de NH kerk te Waverveen, de voormalige boerderij Herenweg 205-209 te Vinkeveen (beter bekend als het verenigingsgebouw van de NH Kerk), de molen te Wilnis, de boerderij van Theus Dam aan de Oudhuijzerweg te Wilnis en het rose geverfde woon- en kantoorpand aan de Dorpsstraat nummer 23 te Mijdrecht.

Restauraties

Monumenten zijn erg onderhoudsgevoelig en anno 1997 ontvangt de gemeente jaarlijks 35 duizend gulden van het rijk om hier aan mee te werken. Omdat dit bedrag te laag is om grote restauraties uit te voeren is de gemeente met de provincie overeengekomen dat deze laatste de benodigde gelden renteloos voorschiet waarna de gemeente dit voorschot terugbetaalt uit de jaarlijkse rijksbijdragen. Dit betekent wel langdurige verplichtingen, vooral bij de grote restauratiewerken die onlangs plaatsvonden. 1,6 miljoen voor de RK kerk Mijdrecht-Wilnis, 229 duizend gulden voor het orgel in de RK kerk te Vinkeveen en 170 duizend gulden voor het dak van de NH kerk te Mijdrecht. Al met al is de gemeente dan 57 jaar bezig met terugbetalen en is er geen geld meer voor het normale onderhoud. En 57 jaar geen onderhoud betekent verrotting.

Nieuwe regeling

Dit kan dus zo niet langer en onlangs is de regeling zodanig herzien dat het rijk alleen subsidie geeft als er een noodzaak is voor restauratie. Omdat die behoefte in De Ronde Venen nu niet meer bestaat en de gemeente alleen verantwoordelijk is voor controle op restauratie ontstaat er een probleem. Tot

2001 ontvangt de gemeente nog de jaarlijkse rijkssubsidie. Daarna houdt het op. Hoe het dan moet met de terugbetaling van de provinciale voorschotten is niet duidelijk. De Vereniging voor Nederlandse Gemeenten adviseert de gemeente hieromtrent.

Nog meer rijksmonumenten?

Een tijdje geleden is in opdracht van het rijk door de provincie Utrecht een inventarisatie uitgevoerd van objecten in De Ronde Venen die beschermd moeten worden. 25 objecten kwamen in aanmerking voor toevoeging aan de rijksmonumentenlijst. Het gaat hierbij om een vijftal boerderijen, een viertal kerken en dan verder nog gemalen, sluizen, oude stallen, waterschutkeringen en forten. Het voormalige station Mijdrecht, de boerderij aan de Industrieweg en de naastgelegen houten pionierswoning staan allemaal op die lijst. De komende maanden gaat een team specialisten het veld in om deze geselecteerde objecten nader te bekijken. Er komt dan een definitieve lijst die in december door de raad moet worden vastgesteld. Als het rijk instemt met die vaststelling dan kan in 1998 de registratie plaatsvinden. Dan zullen ook de financiële consequenties duidelijk worden voor de eigenaren van de geselecteerde panden die dan van nationaal of regionaal belang zijn geworden.

De gemeentelijke monumentenlijst.

Naast de rijksmonumentenlijst bestaat er ook nog een voorlopige gemeentelijke monumentenlijst samengesteld door de Provinciale Utrechtse Monumenten Commissie in samenwerking met de Historische Vereniging. Uit deze lijst zijn 25 objecten geselecteerd die samen met de 25 eerder geselecteerde potentiële rijksmonumenten de uiteindelijke gemeentelijke lijst gaan vormen. Het lijkt allemaal erg ingewikkeld, maar eind 1997 zal er meer duidelijkheid komen. Onbekend is nog of de 138 duizend gulden voldoende zal zijn en hoe deze besteed gaan worden. Te hopen valt op een breder draagvlak en steun van de (nog zittende) gemeenteraad.

September 1996. Monumentenzorg in het nauw

Volgens de voorjaarsnota zal monumentenzorg in De Ronde Venen met ingang van 1998 20 duizend gulden moeten inleveren. Een korting van bijna 30%. Volgens de gemeente betekent dit het stopzetten van de gedecentraliseerde monumentenzorg en wordt er geen geld meer gestoken in de 146 objecten op de voorlopige gemeentelijke monumentenlijst. Dit houdt dat de eigenaren van de objecten niet hoeven te rekenen op een gemeentelijke bijdrage voor de instandhouding ervan waardoor de weinige cultureel historische

waarden nog verder zullen afkalven. De voorzitter van de historische vereniging ziet dit met lede ogen aan en doet in het septembernummer 1996 van de Proostkoerier een oproep tot bezinning waarvoor ons nageslacht de gemeente dankbaar zal zijn. Op de voorlopige gemeentelijke monumentenlijst staat Vinkeveen met 59 bouwwerken bovenaan, gevolgd door Wilnis met 32 en Mijdrecht met 21. Relatief veel monumenten in Vinkeveen en weinig in Mijdrecht. "Van de oorspronkelijk rijke 18e en 19e eeuwse bebouwing in de Mijdrechtse Dorpsstraat resteert vrijwel niets meer. De oorzaken zijn bekend", meent voorzitter Grundmann. Echt oude monumenten zijn er in De Ronde Venen niet meer. Door de verveningen en de droogmakerijen zijn er veel verdwenen. Wat nu nog op de lijst staat is hoofdzakelijk 19e en 20e eeuws. Het oudste gebouw in de gemeente is het "Veldhuis" te Wilnis dat dateert van omstreeks 1600, het jongste bouwwerk is de boemerang van Johnson Wax dat in 1966 werd gebouwd. De zorgen van de vereniging gaan voorlopig uit naar het completeren van de monumentenlijst waar met name de bebouwing langs de derde bedijking de aandacht heeft. "Er zijn in dat grote gebied wel degelijk objecten aan te wijzen die op de lijst thuis horen", meldt de koerier. De andere zorg is de financiële regeling die aan de lijst verbonden hoort te zijn. "Zuiver formeel hoeft het geen subsidieregeling te zijn maar uit een oogpunt van goede uitvoering van de verordening is de gemeente moreel gehouden de eigenaren van objecten waar nodig financieel bij te springen", vindt de voorzitter. Volgens de begroting 1997 is er in dat jaar nog 67 duizend beschikbaar voor de acht verzetsmonumenten in de gemeente. Voor de jaren daarna wordt dat 20 duizend gulden minder. Om alle gebouwen op de lijst enigszins te onderhouden is minimaal een ton nodig. Als er niets gebeurt zal ons nageslacht de raad en college van 1997 aanwijzen als de schuldigen die cultureel erfgoed teloor hebben laten gaan.

Oktober 1997 Een hoorzitting

Na acht jaar inventariseren heeft de gemeente tijdens een hoorzitting eindelijk een lijst openbaar gemaakt waarop 146 waardevolle objecten die volgens de Provinciale Utrechtse Monumenten Commissie (PUMC) in aanmerking komen voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst. 24 bouwwerken op die lijst zijn zelfs kandidaat gesteld voor plaatsing op de rijksmonumentenlijst. Veel vragen van de ca. 200 belangstellenden gaan over de financiële aspecten en of huiseigenaren ook nog iets te vertellen hebben. Eerder ontving de gemeente al zo'n tachtig telefonische reacties. In de komende maanden gaat een team specialisten het veld in om de geselecteerde objecten in tranches van zo'n 20

stuks nader te bekijken en de bewoners nader te horen en te informeren. In december zal de gemeenteraad gevraagd worden in te stemmen met de eerste selectie en plaatsing ervan op de rijks- en gemeentelijke monumentenlijst.

Hoe werkt het allemaal?

Het genomineerd worden voor rijks- of gemeentelijk monument gebeurt door observatie vanaf de openbare weg door medewerkers van de PUMC. Zij bekijken de objecten aan de hand van een handleiding die is samengesteld door de rijksdienst en maken een selectie. In De Ronde Venen gaat het voornamelijk om objecten tussen 1850 en 1940. Eind oktober 1997 starten de gesprekken met de eigenaars en het ligt in de bedoeling daar in de loop van de zomer mee klaar te zijn. De uiteindelijke selectie wordt dan voorgelegd aan de raad. Gaat die akkoord dan gaat het pakket panden naar het ministerie en zal de staatssecretaris binnen een jaar een beschikking afgeven voor plaatsing op de rijkslijst. Alleen op dat moment kan betrokkene al of niet bezwaar maken tegen plaatsing. Het rijk gaat er namelijk van uit dat het algemeen belang prevaleert. Plaatsing op de rijkslijst biedt de hoogste bescherming, maar heeft ook beperkingen. Wil men aan het pand iets wijzigen dan is er naast de bouwvergunning ook advies van de rijksdienst en de PUMC nodig en die vragen zich voornamelijk af hoe er gewerkt gaat worden. De subsidie van het rijk voor restauratie is pand en eigenaar afhankelijk en

bedraagt een percentage van de bouwkosten. Minimaal 20, maximaal 60 percent. Daarnaast heeft de particuliere eigenaar van een rijksmonument nog een belastingvoordeel.

Gemeentelijk monumenten

De eigenaar van een gemeentelijk monument moet het met heel wat minder doen. Er is geen belastingvoordeel en het budget voor subsidies is beperkt. Naast het door de gemeente nog vast te stellen subsidiebudget is er ook nog het provinciale budget voor stads- en dorpsvernieuwing. In dat buget zit een onderdeel voor restauratie van woonhuismonumenten. Een van de aanwezigen vraagt om argumenten om niet op de rijkslijst te komen. Na enige aarzeling meldt de vertegenwoordiger van de PUMC dat als een restauratie te duur uitpakt, het rijk nee zegt. Een discussie die er op neer komt van "Ik wil niet", wordt door het rijk niet aanvaard. "Let ook goed op de omschrijving als u straks de beschikking krijgt", waarschuwt de medewerker. Van de oorspronkelijke 146 objecten zullen er ca. 60 op de uiteindelijke gemeentelijke lijst overblijven waarvan ca. 24 ook op de rijkslijst. Nee zeggen tegen de gemeentelijke lijst is makkelijker dan nee zeggen tegen de rijkslijst, maar dan moet men er wel rekening mee houden dat het niet reageren op de uitnodiging om te komen praten door de gemeente als instemming zal worden uitgelegd.

Bronnen: Eigen archief van de schrijver.

Het doktershuis (gebouwd rond 1900) staat links met de driestellige stoep er voor.
De auto van de dokter staat voor het zogenaamde koetshuis

Zo maar enkele Rondeveense monumenten van toen en nu

Wilnis. NH kerk. Wachten op restauratie van de toren

Mijdrecht toiletgebouw NS. Wachten op herstel

Mijdrecht Dorpsstraat 27 dokterswoning.
Gesloopt voor winkels

Vinkeveen Baambrugse Zuwe 1-3 Nog intact

Mijdrecht Dorpsstraat 23 Notarishuis
gesloopt voor bankgebouw

Geachte redactie

In het nummer van september jl op blz 97 onder het kopje "Jan Plooy bij municipaliteit ontboden" staat o.a. "dat onze broeders der Fransen van de keizerlijke troepen" enz. Prachtig die voorspellende Mijdrechtse van toen! Napoleon was nog niet aan het bewind als alleenheerser en zou zich zelf pas in 1804 tot keizer kronen! Maar het is wel leuk gevonden!

In het vorige nummer werd mijn aandacht getrokken door het artikel over voetbal in oorlogstijd. Voor de volledigheid: tijdens de oorlog zijn er geen noodcompetities gespeeld !! De laatste noodcompetitie in voetbalverband in Nederland was die van vlak voor de oorlog t.w. 1939/1940. In de competities 1940/1941 en 1941/1942 vond er op normale wijze promotie en degradatie plaats. In de competities 1942/1943 en 1943/1944 vond er geen degradatie plaats, maar streden de kampioenen wel om promotie in een gecombineerde formule. De competitie 1944/1945 werd in het Westen niet gestart en in het Zuiden afgebroken door de Duitse maatregel tot een algeheel sportverbod in begin september 1944.

Ter nadere kennismaking: ik ben al jaren begunstiger/lid in het kader van grote belangstelling voor o.a. de regionale geschiedenis, sport in het bijzonder voetbal, zes jaar wethouder van Uithoorn en dus vaak overleg met collegeleden van De Ronde Venen en ... jarenlang dagelijks bestuurder van RKAVIC uit Amstelveen en heb dus uw huidige wethouder Jacques Dekker (toen medebestuurder) lang van zeer dichtbij meegemaakt!

Veel succes met uw mooie blad.

Jaap de Cooker
Couperuslaan 15
1422 BC Uithoorn
tel 0297-530805

Reactie Piet Koster

Bij de foto van Ome Drikus op blz 84 in het septembernummer. Nic Stoof moet zijn Jan Stoof de garagehouder. Klaas Roest is Siem Smit voorzitter van de ijsvereniging VIOS in Achterbos, NN is Klaas Verrips toen wethouder

Wijken voor nieuwbouw? Nee toch

Amateur archeoloog Jan Bakker

door Wiesje Dijkxhoorn

Scherven, scherven en nog eens scherven. Overal liggen stukjes aardewerk, gebroken pijpjes, kapotte tegels, grote bakstenen, kloostermoppen en andere zaken uit het verleden.

Vóór de boerderij van de heer Bakker aan de Mijdrechtse Dwarsweg in Wilnis liggen onder een zeil allerlei opgegraven voorwerpen. Ze liggen echter ook voor, onder en achter de bank in de huiskamer. Zelfs in de kelder ligt het helemaal vol. Ook in de drie schuren in Waverveen is bijna geen plekje meer vrij voor andere zaken dan de dingen, die Bakker verzameld en opgegraven heeft in De Ronde Venen, voornamelijk aan de Cliffordweg en aan de Poeldijk in Waverveen. Alles wat er maar te vinden was, heeft hij meegenomen.

De 83 jarige Jan Bakker is niet alleen een verwoed verzamelaar, maar heeft ook kennis van zaken van de gevonden archeologische bodenvondsten. Bij veel scherven heeft hij een briefje gemaakt van de vindplaats, wat uitermate belangrijk is bij het determineren.

Cliffordweg

Vanaf 1974 heeft hij gegraven op het land aan de Cliffordweg. Aan een ketting in het water is een groot stuk hout met groeven geconserveerd, dat volgens Jan van de brug aan de Bijleveld is. Hier werden vroeger de schepen aan vastgebonden. Ook werd hier bij opgravingen een haardplaat gevonden, vermoedelijk van een groot gebouw wat daar gestaan heeft. De plaat heeft een plekje gekregen in zijn boerderij in Wilnis. In de drie zeer oude schuren, die zich hier bevinden, ligt ook allerlei 'rommel'. "Als hij al deze oude spullen weg zou willen doen, wilde gemeente wel een nieuwe schuur voor hem bouwen". Bakker is echter zo verknocht aan zijn vondsten, dat hij dat geweigerd heeft. Je kunt er ook prachtige oude machines en gereedschappen vinden. Bijvoorbeeld een antieke bietenmachine, een kaasbrik, een dresseerkar, turfsleeën enz.

Jan komt van een boerenfamilie en was vroeger dorser van beroep. Daarna werkte hij op kranen en groef bij boeren. Misschien is toen zijn liefde voor de archeologie wel ontstaan.

Dankzij zijn interesse, zijn lidmaatschap van allerlei tijdschriften over archeologie en zijn prachtige bibliotheek heeft hij zich bekwaamd als 'amateur-archeoloog'.

Bijna al zijn vondsten heeft hij gedoneerd aan de Historische Vereniging 'De Proosdijlanden'.

Veel boeken uit zijn bibliotheek hebben wij in bruikleen ontvangen, zodat ook wij ons kunnen verdiepen in wat Jan al weet. Wij willen de heer Bakker hier hartelijk voor bedanken.

Programma Historische Vereniging

Donderdag 11 januari 2007 Nieuwjaarsreceptie met een historisch 'Smartlappenkoor'. Onder het genot van een hapje en een drankje kunt u meezingen met liedjes van vroeger, verzorgd door *Joke Reurings* en begeleid door accordeonist *Wim Holla*.

Locatie : Willisstee, Pieter Joostenlaan 24 in Wilnis.
Aanvang : 19.30 uur

Dinsdag 20 februari 2007 Lezing over de geschiedenis van de kleipijp. *Frans Janssens* zal dan een lezing houden over de geschiedenis van de 'kleipijp'. Hij is lid van De Pijpelogische Kring Nederland. Verzamelaars en andere geïnteresseerden kunnen op deze avond (fragmenten van) kleipijpen meenemen voor determinatie.

Locatie : "De Schakel", Dorpsstraat 20 in Wilnis.
Aanvang : 20.00 uur

Woensdag 18 april 2007 Ledenvergadering met aansluitend een lezing over de 'Hollandgänger'.

Locatie : Rabobank Veenstroom, Bozenhoven 93 in Mijdrecht. Aanvang : 20.00 uur

Zaterdag 23 juni 2007 Bezoek aan de Historische Tuin in Aalsmeer gecombineerd met een historische rondvaart over de Westeinder Plassen. Locatie: Praamplein in Aalsmeer. Aanvang : 13.30 uur

Dinsdag 20 november 2007 Ledenvergadering

Nieuwe leden

Dhr. P.W. Biesheuvel Wilnis
Dhr. J.M. Reuling Wilnis
Dhr. P. Langemeijer Mijdrecht
Dhr. P.R. Brauer Vinkeveen
Dhr. J.J. Frie Breda
Dhr. C. Mooij Woerdense Verlaat
Dhr. C.A. Kooijman Wilnis
Dhr. L.A.J.M. Rotten Mijdrecht
Mevr. M. Bijlsma-Berkelaar Wilnis